

Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaalian opiskelijat varhaisen tunnistamisen menetelmiä kehittämässä

Anne Arvelin

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat varhaisen
tunnistamisen menetelmiä kehittämässä**

Anne Arvelin
Sosionomi
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2021

Anne Arvelin

Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat varhaisen tunnistamisen menetelmiä kehittämässä

Vuosi

2021

Sivumäärä

56

Tämä opinnäytetyö käsittelee varhaisen tunnistamisen menetelmien kehittämistä Laurea-ammattikorkeakoulussa opiskelijälähtöisestä perspektiivistä. Opinnäytetyöllä kerrytettiin tietoa sosionomiopiskelijoiden kokemuksista Laurean ohjaus- ja tukipalveluista, opiskelukykyyneen vaikuttavista tekijöistä sekä varhaisesta tunnistamisesta ja sen kehittämistyöstä. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda tietoa, jota voidaan hyödyntää Laurea-ammattikorkeakoulun tuki- ja ohjauspalveluiden kehittämistyössä. Opinnäytetyö pohjautuu henkilökohtaiseen mielenkiintoon, eikä sitä ole hankkeistettu.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin seitsemää Laurea-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijaa. Tutkimus toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina, jotka toteutuivat ryhmähaastatteluina. Litteroidut aineistot analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, jonka pohjalta muodostuivat opinnäytetyössä esitellyt tutkimustulokset. Tuloksista selvisi opiskelijoiden olevan tyytyväisiä Laurean tarjoamiin ohjaus- ja tukipalveluihin laatuun ja varhaista tunnistamista koskevaan työhön.

Opiskelijoilta pyydettiin kokemusten lisäksi kehitysehdotuksia varhaisen tunnistamisen kehittämiseen. Laurean opiskelijat antoivat konkreettisia kehitysehdotuksia, joista keskeisin oli tuutoropettajan lähettämä henkilökohtainen sähköpostiviesti, jossa tiedusteltaisiin opiskelijan opintojen etenemistä, jaksamista ja mahdollista lisätuen tarvetta. Opiskelijat toivoivat Laurean kehittävän ohjaus- ja tukipalveluita koskevaa näkyvyyttä, ja tunnettavuutta, jotta aiempaa useampi opiskelija löytäisi avun piiriin.

Anne Arvelin

Students of Social Services from Laurea University of Applied Sciences developing the methods of early intervention

Year	2021	Pages	56
------	------	-------	----

This thesis discusses the experiences of students at Laurea University of Applied Sciences concerning early intervention and its development. The information for this thesis was gathered from the experiences of students of Bachelor of Social Services about Laurea's guidance and support services, factors affecting the ability to study, and early intervention and its development. The objective of the thesis was to produce information that could be used to develop and support guidance services for Laurea. The thesis is based on the personal interest of the writer, and as such, it has not been commissioned.

Seven students from Laurea were interviewed for the thesis. The research was carried out as a semi-structured thematic interviews and they were conducted as group interviews. The transcribed material was analyzed using material-based content analysis. According to the research, students were satisfied with the quality of guidance and support services Laurea offers and the work around early intervention.

The interviewed students were also asked for improvement suggestions on how to develop early intervention. Laurea students gave concrete improvement suggestions and the most important one given was a personal email sent by a tutor teacher which would enquire about the progress of studies, how the student is doing, and whether they need additional support. Students want Laurea to increase the visibility and recognizability of its guidance and support services so that more students can find the help they need.

Keywords: well-being, student, student welfare services, early intervention

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Opiskelijaterveydenhuolto	8
2.1	Opiskeluterveydenhuollon toimintaperiaatteet	9
2.2	Laurean opiskeluterveydenhuoltopalvelut	9
2.3	Opiskelukyky	10
3	Hyvinvointi	12
3.1	Opiskelijahyvinvointi Laureassa	13
3.2	Opiskeluhyvinvointimalli	14
4	Laurean opiskelijapalvelut vuonna 2020	16
4.1	Opiskelun ohjaus ja tukitoimet	16
4.2	Turvallisuus ja terveys	17
4.3	Ohjaus, neuvonta ja tietopalvelut	18
5	Aiemmat tutkimukset	22
5.1	Korkeakouluopiskelijoiden terveys ja hyvinvointitutkimus (KOTT)	22
5.2	Opiskelijabarometri	23
5.3	Eurostudent	25
5.4	Toteemi-hanke	26
5.5	Laurean opiskelijahyvinvointikysely 2019	27
6	Opinnäytetyön toteutus	28
6.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	28
6.2	Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	29
6.3	Aineiston analyysi	32
6.4	Eettisyys ja luotettavuus	34
7	Tulokset	35
7.1	Viestintä	36
7.2	Opintopsykologit	36
7.3	Tuutoropettajat	37
7.4	Opetustoiminta	37
7.5	Varhainen tunnistaminen	38
7.6	Laurean ilmapiiri	40
7.7	Opiskelijan vaikuttamismahdollisuudet opiskeluhyvinvointiin	40
7.8	Laurean palvelulupaus	41
8	Johtopäätökset	41
9	Pohdinta ja jatkotutkimusehdotukset	45
	Lähteet	48
	Kuvat	52

Kuviot.....	53
Liitteet	54

1 Johdanto

Huoli opiskelijoiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta on ollut yleisenä keskustelun aiheena kuluneiden vuosien aikana. Eri tutkimuksista saatujen tulosten avulla on pystytty osoittamaan korkea-asteen opiskelijoiden pahoinvoinnin lisääntyneen 2010-luvulla.

Varhainen puuttuminen ongelmiin ja terveyden edistäminen ovat opiskeluterveydenhuollon keskeisempiä tehtäviä. Oppilaitoksen lakisääteinen opiskelijahuolto ja muu opiskelukykyä ja hyvinvointia tukeva toiminta jakaa saman tavoitteen. Opiskelijoiden terveyden edistämisen vaikutus välittyy opiskeluajan lisäksi edessä olevaan elämään ja työuraan. Terveyden edistämistyön kohdistamiseen saadaan laadukasta tietoa muun muassa kouluterveyskyselyistä, korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksista sekä oppilaitosten ja opiskelijajärjestöjen selvityksistä. (Kunttu, Komulainen, Makkonen & Pynnönen 2011,102.)

Laurea-ammattikorkeakoulu on ollut osaltaan toteuttamassa opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa, Haaga-Helia ammattikorkeakoulun koordinoimaa, TOTEEMI - työstä oppimassa, työhön 2017-2019 -hanketta. Laurea-ammattikorkeakoulun osatoteutus sisälsi tutkimuksen, joka koski opiskelua, toimintakykyä, toimijuutta sekä urasuunnittelu- ja työllistymistaitoja. Yksi kolmasosa kyselyyn osallistuneista koki tarvitsevansa enemmän tukea ja ohjausta opintojensa aikana. Kyselyn aineistoista ilmeni, että lähes 40 % osallistuneista ei yllä opinnoissaan tavoiteaikatauluun. Tuloksissa huolta herätti se, että juuri eniten tukipalveluita tarvitsevat kokivat avun hakemisen vaikeaksi. (Kasurinen 2019, 31.)

Kasurinen (2019, 47) kertoo Opiskelijoiden hyvinvointi ja tulevaisuususkon ammattikorkeakoulussa - julkaisussa tarpeesta kehittää menetelmiä korkea-asteen opiskelijoille, joiden avulla apua tarvitsevat tunnistettaisiin ja joka mahdollistaisi varhaisen puuttumisen. Tähän tarpeeseen opinnäytetyöni pyrki vastaamaan.

Jotta on mahdollista tunnistaa korkea-asteen apua tarvitsevat ja auttaa heitä on tärkeää kerryttää tietoa opiskelijoiden hyvinvoinnin tilasta, ohjaus- ja tukipalveluiden nykytilasta ja kehityskohteista. Tietoa on tärkeää kerryttää opiskeluhyvinvoinnin palveluja tuottavilta ja palveluja käyttäviltä mahdollisimman laajan kokonaiskuvan saavuttamiseksi.

Opinnäytetyöni käsittelee varhaisen tunnistamisen menetelmien kehittämistä opiskelijoiden perspektiivistä. Tutkielma tarjoaa tietoa sosionomiopiskelijoiden kokemuksista Laurean ohjaus- ja tukipalveluista, opiskelukykyyn vaikuttavista tekijöistä sekä varhaisesta tunnistamisesta ja sen kehittämistyöstä.

Ajankohtaisuutta ja tuoreen tutkimustiedon tarvetta voidaan perustella muun muassa meneillään olevan sosiaali- ja terveystalouden muutoksen perspektiivistä. Muutokset vaikuttavat osaltaan korkeakouluopiskelijoiden terveystalouden järjestämiseen. (Kunttu, Pesonen & Saari ym. 2016,1.)

2 Opiskelijaterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon keskeisin tehtävä on edistää opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä. (Kunttu & Laakso 2011, 78.) Opiskelijaterveydenhuollon palvelut on tarkoitettu lukioiden, ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten sekä korkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijoille. Toiminta on lakisääteistä ja sen laatu- ja palvelutaso varmistetaan Valtioneuvoston asetuksella neuvolatoiminnasta, koulu- ja terveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011). Opiskeluterveydenhuollosta säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja laissa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta (695/2019). (STM 2021.)

Opiskelijaterveydenhuollon tehtävänä on turvata opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä edesauttaa opiskeluyhteisön hyvinvointia. Opiskelija on oikeutettu terveyden- ja sairaanhoitopalveluihin, joihin lukeutuu mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien aikainen tunnistaminen, suun ja terveydenhuollon palvelut, seksuaaliterveyden palvelut sekä hoito ja jatkohoitoon ohjaus. Lisäksi opiskelijaterveydenhuollon vastaa erityisen tuen ja tutkimustarpeen varhaisesta tunnistamisesta ja mahdollinen tutkimuksiin ja hoitoon ohjaamisesta. (STM 2021.)

Kunnat vastasivat vuoden 2020 loppuun opiskelijahuollon palveluiden järjestämisestä omalla alueellaan. Opiskelijahuollon palveluita tarjottiin kaikille palveluihin oikeutettujen oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Vuoteen 2021 saakka palvelut oli mahdollista järjestää kokonaisuudessaan oppilaitoksessa tai keskitetyssä opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. (STM 2021.)

Laki korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollosta astui voimaan 1.1.2021 (695/2019). Lakiuudistuksen myötä kunta vastaa 1.1.2021 alkaen ainoastaan lukioiden ja ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoiden palveluiden tuottamisesta. Korkeakouluopiskelijoiden palvelut siirtyivät 1.1.2021 Kansaneläkelaitoksen järjestettäväksi. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) tuottaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti.

2.1 Opiskeluterveydenhuollon toimintaperiaatteet

Opiskelijälähtöisyys, varhainen puuttuminen ja monialainen yhteistyö toimivat opiskeluterveydenhuollon toimintaperiaatteina. Tässä yhteydessä opiskelijälähtöisyydellä tarkoitetaan palveluiden tuottamista siten, että opiskelijaväestön erityispiirteet on huomioitu. Palveluiden tulee olla helposti saavutettavissa ja vastata opiskelijoiden avun tarpeisiin. Toimintaperiaatteen toteutuminen edellyttää laaja-alaista perehtyneisyyttä opiskelijoiden terveysongelmiin, opiskelijoiden kehitysvaiheisiin ja opiskelukykyä muovaaviin tekijöihin. Opiskelijoiden moninaiset elämäntilanteet ja laaja ikäjakauma luovat omat erityistarpeet palveluiden järjestämiseen. (Tuonila, Seilo & Kunttu 2020, 15.)

Varhaiseen puuttumiseen lukeutuu opiskelijan, opiskeluyhteisön ja -ympäristön terveyteen liittyvien riskien ja/tai ongelmien mahdollisimman aikainen havaitseminen, tunnistaminen ja nopea puuttuminen. Toteutuakseen varhaisen puuttuminen ja toteuttaminen vaatii kiinteää yhteistyötä opiskeluterveydenhuollon ja oppilaitoksen välillä. Konkreettisina toimina varhainen puuttuminen voi olla muun muassa puheeksi ottoa, tutkimuksiin- ja hoitoonohjausta, tuen tarjoamista tai tukitoimiin ryhtymistä. Varhaiselle tunnistamiselle oivallisia tilanteita ovat opiskelijoille suunnatut terveystarkastukset sekä muut terveydenhuollon ja sairaanhoidon kontaktit. Varhainen puuttuminen on mahdollista, kun avun hakemisen kynnys on matala ja palvelut pystytään tarjoamaan avuntarpeen ilmetessä. Varhaisen tunnistamisen kannalta on olennaista, että yhteisön tilaa selvitetään ja esiin nousseisiin haasteisiin puututaan viiveittä. Toimiva yhteistyö opiskeluterveydenhuollon, opiskelijoiden ja oppilaitoksen välillä on olennaista varhaisen tunnistamisen toteutumisen kannalta. (Tuonila ym. 2020, 15.) Varhaisen puuttumisen prosessin tavoitteena on löytää ratkaisuja oppilaan tilanteeseen ja systemaattisesti kulkea yhdessä asetettuja tavoitteita kohti (Huhtanen 2000, 29).

Monialainen yhteistyö on opiskeluterveydenhuollon tavoitteiden kannalta tärkeimpiä osatekijöitä. Ilman toimivaa monialaista yhteistyötä tavoitteisiin ei ole mahdollista yltää. Yhteistyöhön osallistuu useita toimijoita, kuten oppilaitokset, opiskelijajärjestöt ja muut opiskelijoiden hyvinvointia edistävät osapuolet. Tutkielman toteutuksen aikaan sairaanhoito toteutettiin yhteistyössä kuntien terveystarveluon ja sairaanhoitopiirien kanssa, joten toimivuuden kannalta oli olennaista tuntee yhteistyötä toteuttavien tahojen toiminta, rakenteet ja työhön varatut resurssit. Monialaisen yhteistyö on erityisen tärkeässä asemassa erityisen tuen tarpeen arvioinnissa ja tukitoimien järjestämisessä. Moniammatilliset työryhmät ja konsultaatiomahdollisuudet edesauttavat opiskeluterveydenhuollossa toimivien asiantuntijoiden työtä. (Tuonila ym. 2020, 15-16.)

2.2 Laurean opiskeluterveydenhuoltopalvelut

Laureassa terveydenhuollon palveluilla pyritään turvaamaan ja ylläpitämään opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia siten, että opiskelija suoriutuu opinnoistaan tavoiteajassa.

Opiskeluterveydenhuoltoon lukeutuu terveydenhoito, sairaanhoito ja hammashuolto. Terveydenhoito pitää sisällään terveystarkastukset, seulontatutkimukset, rokotukset sekä muut ehkäisevät toimet. Palvelut järjestettiin ammattikorkeakoulun toimesta kampuksittain vuoden 2020 loppuun saakka.

Vuoteen 2021 saakka ensimmäisen vuoden opiskelijoille pyrittiin järjestämään terveystarkastus paikallisyksiköiden terveydenhoitajien toimesta. Terveystarkastuksen pyrkimyksenä oli selvittää opiskelijan terveyden ja hyvinvoinnin kokonaistila. Tarkastuksessa kartoitettiin muun muassa opiskelijan elämäntilanne ja olemassa olevat voimavarat. Tarvittaessa terveystarkastukseen kuului perustutkimuksia ja laboratoriotutkimuksia. Kaikilla Laurea-ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijoilla oli tarvittaessa mahdollisuus varata aika terveystarkastukseen opintojen vaiheesta riippumatta. (Laurea 2019.) Vuoden 2021 alusta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) vastaa opiskelijoiden terveydenhuoltopalveluiden valtakunnallisesta järjestämisestä.

2.3 Opiskelukyky

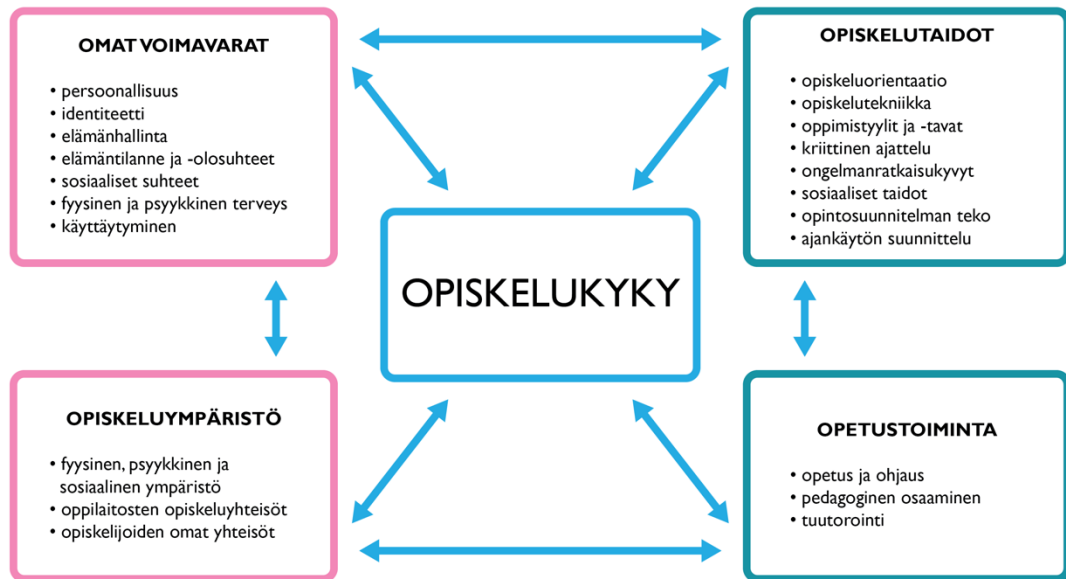
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön ylilääkäri Kristina Kunttu (2011,34) kiteyttää opiskelukyvyn olevan opiskelijan työkykyä. 2000-luvun alkupuolella opiskelukykyä on alettu hahmottaa laaja-alaisena työkykyyn rinnastettavana käsitteenä.

Opiskelukyky on vahvassa yhteydessä opintojen etenemiseen, oppimistuloksiin ja opiskelijan hyvinvointiin. Opiskelukyvyn kehittämällä vaikutetaan positiivisesti opintojen etenemisen lisäksi työllistymiseen, työelämään ja yhteisöjen toimintaan. (Oppimisvaikeus 2020.)

Työterveyslaitoksen ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön yhteistyössä laatiman dynaamisen opiskelukykymallin perustana ovat yksilön voimavarojen ja terveyden lisäksi opiskeluympäristö, opiskelutaidot sekä opetus- ja ohjaustoiminta. (Kuvio 1) Kuvio on luotu Kristina Kuntun alkuperäistä mallia mukaillen.

Opiskelukykymallilla kuvataan opiskelukykyyn vaikuttavien tekijöiden sisältöä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta. (Kunttu 2011, 34.) Malli auttaa hahmottamaan opiskelijoiden kohtamien haasteiden moninaisuutta ja eri toimijoiden osaa opiskelijoiden hyvinvointityössä.

Opiskelukykymalli pohjautuu työkyvyn tetraedrimalliin. Työkykymallista poiketen yksi opiskelukykymallin kulmakivistä on opetus- ja ohjaustoiminta. Muilta osin työ- ja opiskelukykymallit ovat toisiinsa verrattavissa. (Kunttu 2011, 34.)

Kuvio 1: Dynaaminen opiskelukyky malli (Kunttu 2006)

Dynaamisessa opiskelukyky mallissa omat voimavarat liittyvät yksilön persoonallisuuteen, elämäntilanteeseen, sosiaalisiin suhteisiin, kokonaisterveydentilaan sekä terveyteen liiton naiseen käyttäytymistottumuksiin. Opiskelukykyyn vaikuttavat sosiaalisen tuen lisäksi kokemus elämäntilanteesta, omista voimavaroista ja kyvyistä.

Opiskelutaidoilla viitataan opiskelijan teknisiin taitoihin, oppimistyyliin, ratkaisukykyyn, kriittiseen ajatteluun, ajankäytön hallintaan ja sosiaalisiin taitoihin. Opiskelutaitoon liittyvien valmiuksien puutteet vaikuttivat vahvasti opintojen sujumattomuuteen korkea-asteen opinnoissa.

Opetustoiminta on opiskelukykyllä erittäin tärkeä osatekijä. Tähän lukeutuu opiskelijan ja opettajan välinen riittävä vuorovaikutus, palautteen anto ja arviointi. Tuutorointi ja sulautuminen osaksi kouluyhteisöä lukeutuvat opetustoimintaan. Suuri osa opiskelijoiden kokemasta stressistä liittyy opetukseen ja ohjaukseen.

Opiskelukykyyn viimeinen osa-alue on opiskelu ympäristö, joihin lukeutuu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen ympäristö. Fyysiseen ympäristöön kuuluu muun muassa opetus- ja opiskelutilat, tekniikka ja opiskelutilojen esteettömyys. Psyykinen ja sosiaalinen ympäristö koostuu opiskeluyhteisön ilmapiiristä, henkilökunnan ja opiskelijoiden välisestä vuorovaikutuksesta sekä opiskeluyhteisöjen tarjoamista palveluista. (Kunttu 2011, 34-35.) Oppilaitoksen arvopohja ja toimintakulttuuri muovaavat osaltaan opiskelu ympäristöä.

Opiskelukykyyn kulmakivien taustalla vaikuttaa sosioekonomiset, kulttuuriset ja ympäristön olosuhteet ja asenteet. Nämä heijastuvat opiskelukykyyn yhteiskunnallisten käytäntöjen

kautta, joko vahvistaen tai heikentäen. Opiskelijan opiskelukykyyn voidaan vaikuttaa parhaiten kehittämällä ja huomioimalla opiskelukyvyyn kaikki ulottuvuudet. (Kunttu 2011, 35.)

Opiskelukyvyyn edistäminen on yksi opiskeluterveydenhuollon keskeisimmistä tehtävistä. Opiskeluterveydenhuollon suunnittelutyön ja kehittämisen perspektiivistä on keskeistä tiedostaa, mitkä tekijät ovat yhteydessä opiskelukykyyn. (STM 2020, 35.)

Korkeakouluilla on mahdollisuus vaikuttaa kaikkiin opiskelukykykymallin osa-alueisiin ja täten tukea opiskelukykyä monipuolisesti. Kaikilla korkeakouluyhteisöön kuuluvilla on tärkeä rooli toiminnan kehittämisessä. Opiskelukyvyyn edistämällä on kauaskantoisia vaikutuksia, sillä hyödyt ulottuvat opintojen lisäksi työelämään. Kouluaikana kartutettu tietotaito oman jaksamisen kehittämisestä tukee myös työelämässä. (Kujala 2011, 154.)

3 Hyvinvointi

Sosiologi Erik Allardtia voidaan pitää yhtenä tunnetuimmista hyvinvointia tutkineista teoreetikoista. Allardt (1976, 9) on havainnut hyvinvoinnin määrittelyn olevan haasteellista, koska sen määritelmä ei ole pysyvä, vaan sidoksissa yhteiskunnan historialliseen tilaan ja aikaan. Allardt määrittää hyvinvointia tarvekäsitteen kautta. Tarvekäsitteestä peilaten hyvinvointi nähdään tilana, jossa yksilöllä on mahdollisuus saada keskeiset tarpeensa tyydytetyksi. (Allardt 1976, 21.)

Allardtin mukaan hyvinvointi rakentuu kolmesta ulottuvuudesta, jotka ovat: elintaso (*having*), yhteisyysuhteet (*loving*) sekä itsensä toteuttamisen muodot (*being*). (1976, 38) Elintason (*having*) ulottuvuus koostuu fysiologisista tarpeista, jotka voidaan nähdä olennaisina elämisen kannalta. Fysiologisiksi tarpeiksi mielletään muun muassa terveys, asunto-olot, koulutus, työllisyys ja työolot. Tietyt aineelliset resurssit ovat elämän kannalta välttämättömiä, mutta ne eivät yksinään määritä hyvinvointiamme. Yhteisyysuhteiden (*loving*) ulottuvuus viittaa sosiaalisen identiteetin rakentamiseen ja tarpeeseen yhteenkuuluvuudesta. Allardt kuvaa yhteisyysuhteiden symmetrisyyttä, jonka mukaan yksilöllä on solidaarisuuden ja toveruuden tarve. Yhteisyysuhteiden symmetrisyys voi esiintyä yleisenä tarpeena kuulua sosiaalisten suhteiden verkostoon, jossa ilmaistaan välittämistä ja rakkautta. Kolmas hyvinvoinnin ulottuvuuksista on itsensä toteuttamisen muodot (*being*), joka viittaa yhteiskuntaan integroitumiseen ja itsensä toteuttamiseen. Itsensä toteuttamisen indikaattoreina voidaan pitää muun muassa yksilön mahdollisuuksia poliittiseen osallistumiseen, omaa elämäänsä koskevaan päätöksentekoon sekä harrastuksiin ja vapaa-ajan toimintaan. (Allardt 1967, 38-47.)

Hyvinvointiin vaikuttavat tekijät jaetaan yleisimmin kolmeen eri ulottuvuuteen: terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin, koettuun hyvinvointiin sekä elämänlaatuun. Suomen kielessä hyvinvoinnin käsite viittaa yksilölliseen hyvinvointiin ja yhteisötason hyvinvointiin. (THL 2019.)

Yksilöllinen hyvinvointi määrittyy fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden kautta. Fyysisellä ulottuvuudella tarkoitetaan ihmisen kehollista tarpeentyydytystä, jolloin yksilön terveydentila on mahdollisimman hyvä. Psyykkiseen hyvinvointiin lukeutuu muun muassa yksilön henkinen itsemääräämisoikeus, mentaalinen tasapaino, mielenterveys, itsensä toteuttaminen sekä sosiaalistuminen. Elämänhallintaan liittyvät aspektit voidaan liittää psyykkiseen hyvinvointiin kuuluviksi tekijöiksi. Sosiaaliseen ulottuvuus pohjautuu yksilön tarpeeseen kuulua yhteisöön tai ryhmään. Yhteisöiksi luetaan esimerkiksi perhe, kouluyhteisö, ystäväpiiri ja työyhteisö. (Suontausta & Tyni 2005, 29-30.) Suontausta ja Tyni (2005, 31.) kuvaavat fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin olevan seurausta hyvinvoinnin resurssien vuorovaikutuksesta kulttuurisessa, poliittisessa, lainsäädännöllisessä ja institutionaalisessa yhteydessä. Yhteisöllisellä tasolla hyvinvointiin lukeutuu muun muassa terveys, koulutus ja työllisyys, asumisolosuhteet, perheen ja yhteisön toiminta, taloudellinen kasvu sekä sosiaalinen yhtenäisyys. Hyvinvoinnin resurssien keskeinen vuorovaikutus on keskeistä yhteisöllistä hyvinvointia ajateltaessa, koska siitä riippuen seuraukset ovat joko myönteisiä tai kielteisiä. (Suontausta & Tyni, 2005, 31-32.)

3.1 Opiskelijahyvinvointi Laureassa

Laureassa opiskeluhuvinvointi nähdään koko yhteisön asiana. Ammattikorkeakoulun henkilökunnan tavoitteena on huomioida ja tukea opiskelijoiden hyvinvointia osana päivittäistä työtä. Palvelulupaus *Me Laureassa olemme juuri sinua varten* antaa opiskelijoille lupauksen hyvästä oppimisesta. Palvelulupausta toteutetaan joustavilla opiskelumahdollisuuksilla, palautteenannolla ja ohjauksella sekä työelämän kanssa toteutettavalla pedagogiikalla ja palveluilla. Tukea tarjotaan ammatillisten ja arjen taitojen kehittämisessä. Opiskelijoita tuetaan yhteistyössä Laurean opiskelijapalveluiden, oppilaskunta Laureamkon, opettajien ja muun henkilökunnan kanssa.

Hyvinvointia kehitetään aktiivisesti moniammatillisessa opiskeluhuvinvoinnin kehittämissyryhmässä, johon lukeutuu myös opiskelijaedustus. (Laurea 2019.) Oppilaita kannustetaan osallistumaan aktiivisesti opiskeluhuvinvoinnin edistämistyöhön. Hyvinvoinnin tilaa seurataan muun muassa opiskelijahyvinvointikyselyllä, joka toteutetaan vuosittain toisen vuoden opiskelijoille. Edellä mainittujen lisäksi opiskeluhuvinvointia edistetään hanketoiminnan kautta.

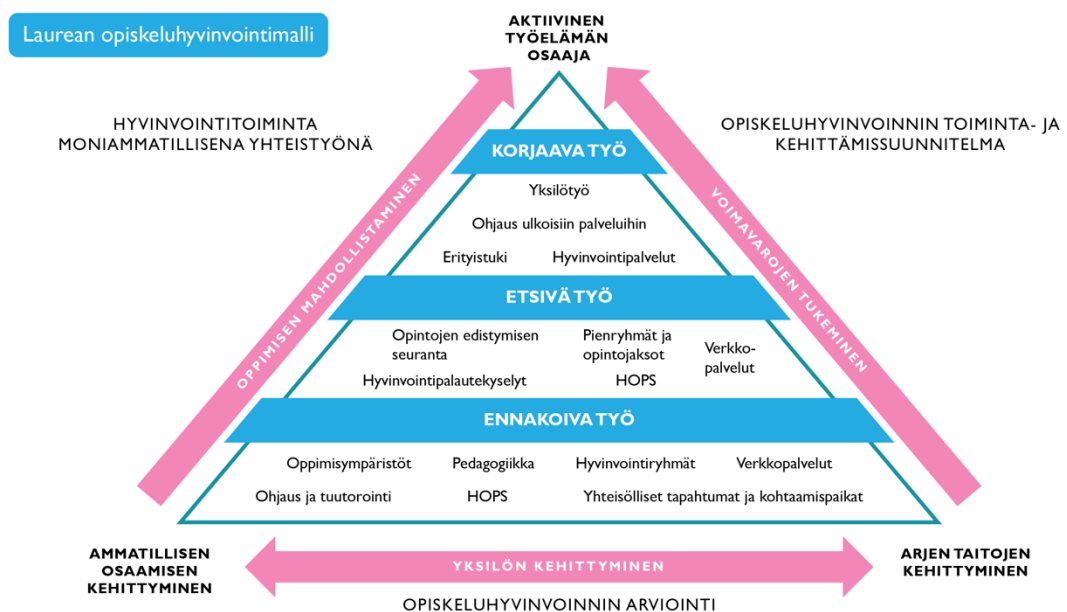
Laurea-ammattikorkeakoulu tuotti osana TOTEEMI-hanketta opiskelijoiden hyvinvointi ja tulevaisuususkon ammattikorkeakoulussa-julkaisun. Laurean osatoteutuksen tavoitteena oli luoda opintoja ohjaaville työkalu opiskelijoiden ohjausprosessin tukemiseen. Luotu kriteeristö auttaa ohjaajaa tunnistamaan opiskelijan hyvinvointiin, toimintakykyyn sekä työllistymisominaisuuksiin liittyviä аспекteja. Opiskelijan tilanteen tunnistaminen tukee avun kohdentamisessa ja ohjaus- ja tukitoimien tarpeenmukaisessa tarjoamisessa. (Kasurinen 2019, 4.) Varhaisen tunnistamisen kehitystyö jatkui Resilienssi ja tulevaisuususkon -hankkeessa, jonka tuloksena

luotiin digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline. CREAR-mittari sai alkunsa Resilienssi ja tulevaisuusosko RETU -hankkeesta (2018-2020), jossa paneuduttiin tunnistamaan niitä tekijöitä, jotka haittaavat opiskelijoiden opiskelukykyä ja motivaatiota jatko-opintojen ja työuran suunnittelussa. Psykkiseen tai sosiaaliseen toimintakykyyn ja toimijuuteen liittyvät haasteet voi jäädä havaitsematta, ellei opettajilla ja ohjausta toteuttavilla tahoilla ei ole työkaluja niiden tunnistamiseen. (RETU 2021.)

Opiskelijoilla on mahdollisuus arvioida omaa opintojen ja urasuunnittelun tilaa digitaalisella CREAR-mittarilla. Työkalulla voi itsenäisesti selvittää omaa palvelutarvettaan viiden eri osa-alueen kohdalta. Osa-alueisiin lukeutuu opiskelukyky ja -taidot, urasuunnittelutaidot, työllistymistäidot, hyvinvointi ja toimintakyky sekä toimijuus. Nimi tulee teemojen englanninkielisistä sanoista career, resilience, education, agency ja readiness. Vastaukset ovat luottamuksellisia ja opiskelija voi jakaa tulokset oppilaitoksen henkilökunnalle niin toivoessaan. CREAR-mittari antaa opiskelijan kokonaistilannetta kuvaavan analyysin, jota voidaan hyödyntää muun muassa opettajatuutorin kanssa pidettävissä ohjauskeskusteluissa. Mittari tukee henkilökuntaa oikea-aikaisen ja kohdennetun tuen antamisessa. (Retumittari 2020.)

3.2 Opiskeluhyvinvointimalli

Opiskeluhyvinvointimalli on HAMKin, LAMKin, Metropolian ja Laurean luoma malli, joka perustuu yhteistyöhankkeessa saatuihin tuloksiin. Kuvio on luotu alkuperäistä opiskeluhyvinvointimallia mukaillen. (Kuvio 2) Mallia hyödynnetään opiskelijakeskeisen toiminnan kehittämisessä ja sitä toteutetaan läpi Laurean. Mallissa kuvataan oppilaitoksessa toteutettavaa ennakoivaa, etsivää ja korjaavaa työtä. (Laurea 2018.)

Kuvio 2: Laurea-ammattikorkeakoulun opiskeluhyvinvointimalli (2018)

Laurea-ammattikorkeakoulun hyvinvointiohjelmassa kerrotaan opiskeluhyvinvointityön perustan olevan ennakoivassa työssä. Työssä huomioidaan opiskeluhyvinvointia horjuttavia tekijät ja pyritään estämään niiden synty varhaisella tuen tarjoamisella. Ennakoivia toimia on muun muassa opiskeluympäristön yhteisöllisyyden tukeminen, ohjaus ja tuutorointi sekä pedagogiset järjestelyt. Ohjauksessa keskeiseksi nähdään alkuperehdytyksen ja ryhmäytymisen merkityksellisyys. Opetussuunnitelman osaamistavoitteisiin lukeutuu opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen. Kampusten moniammatilliset hyvinvointiryhmät toteuttavat ennakoivaa hyvinvointityötä. Ennakoivaan työhön lukeutuu edellä mainittujen lisäksi henkilökohtainen opetussuunnitelma ja sitä koskevat keskustelut, opiskelijaintran hyvinvointia tukevat verkkopalvelut sekä yhteisölliset tapahtumat ja kohtaamispaikat. (Laurea 2018.)

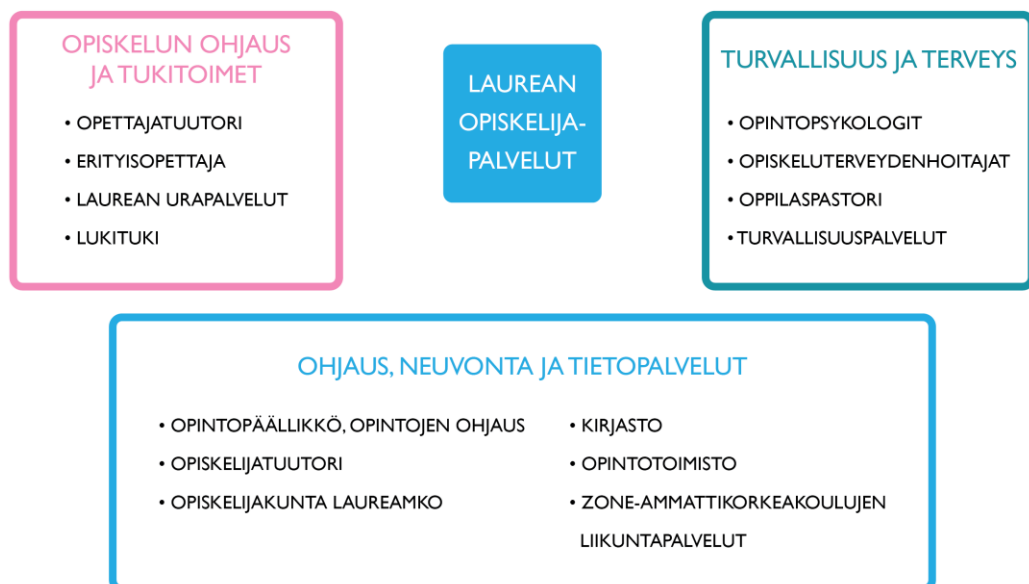
Varhainen puuttuminen toimii opiskeluhyvinvointia edistävän etsivän työn pohjana. Pyrkimyksenä on havaita ja puuttua opiskelijan kohtaamiin haasteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta opinnot eivät viivästyisi, opiskelija ei syrjäytyisi tai keskeyttäisi opintojaan. Opettajatuutorit seuraavat opintojen edistymistä ja käyvät säännöllisesti henkilökohtaisen opetussuunnitelmaa (HOPS) koskevia keskusteluja. HOPS-keskusteluissa opettajatuutori saa kokonaisvaltaisemman käsityksen opiskeluun liittyvistä haasteista ja opintojen etenemisestä. Opiskeluhyvinvointia seurataan opiskeluhyvinvointikyselyillä ja OPALA-kyselyllä, joka on tarkoitettu Laurasta valmistuneille opiskelijoille. OPALA-kysely antaa arvokasta tietoa opiskelijoiden työllistymisestä ja koulutuksen sekä harjoitteluiden onnistuneisuudesta. Kyselyiden tuloksia hyödynnetään opiskeluhyvinvoinnin kehittämistyössä. Opiskelijoilta saatavat opintojakosopialutteet antavat tietoa siitä, kuinka opetusta ja opetusjärjestystä voidaan kehittää vastaamaan opiskelijoiden tarpeita aiempaa paremmin. Etsivää työtä toteutetaan opetussuunnitelmaan sisältyvillä opintojaksoilla ja vapaasti valittavilla opintojaksoilla. Ryhmiä on järjestetty muun muassa jännittämisestä kärsiville, parisuhdetaitojen rakentamiseen ja elämänhallintaan tukea tarvitseville. Opiskelijoiden aloitteesta on mahdollista perustaa myös muihin teemoihin liittyviä tukiryhmiä. Kaikilla opiskelijoilla on pääsy opiskelutaitoja kehittävään verkkomateriaaliin. (Laurea 2018.)

Korjaava työ kohdistuu opiskelijoihin, joilla on olemassa oleva erityisen tuen tarve. Useimmissa tapauksissa korjaava työ on yksilötyötä, jota Laurean opiskelijapalvelut toteuttavat omilla vastaanotoillaan. Korjaavan työn piiriin on mahdollista hakeutua itsenäisesti tai henkilökunnan kehotuksesta. Opiskelijoille on useita tukijärjestelmiä ja toimia, joilla pyritään turvaamaan opiskeluhyvinvointi ja opintojen sujuva eteneminen. Toimet voivat olla mm. erityisjärjestelyitä tenttitilanteissa tai lisä- ja tukiopetusmahdollisuuksien järjestämistä. Osana työtä pyritään tunnistamaan erityisen tuen tarpeessa olevat opiskelijat, kuten kuulovammaiset ja liikuntaesteiset opiskelijat ja tarjoamaan heille opintoja edistäviä tukitoimia.

Opiskelijahyvinvointia edistetään moniammatillisessa yhteistyössä ja opiskelijoiden on mahdollista saada tukea ongelmien selvittämiseen myös ulkoisten palveluiden kautta. (Laurea 2018.)

4 Laurean opiskelijapalvelut vuonna 2020

Laurea-ammattikorkeakoulun tarjoamat opiskelijapalvelut voidaan luokitella kolmeen pääluokkaan: opiskelun ohjaukseen ja tukitoimiin, turvallisuuteen ja terveyteen sekä ohjaukseen, neuvontaan ja tukipalveluihin. (Kuvio 3) Opiskelijapalveluista tiedotetaan opiskelijaintran, Instagramin ja sähköpostin lisäksi kampusten ilmoitustauluilla. Laurean opiskelijapalveluita kuvaava kuvio on toteutettu kampuksilta löytyvää julistetta mukailleen. Tarkennan alla olevissa kappaleissa pääluokkien kuuluvien palveluiden sisältöä.

Kuvio 3: Laurean opiskelijapalvelut (2020)

4.1 Opiskelun ohjaus ja tukitoimet

Opiskelun ohjaukseen ja tukitoimiin lukeutuu opettajatuutorin, erityisopettajan, Laurean urapalveluiden ja lukituen tarjoamat palvelut. Opettajatuutorit tukevat opiskelijoita henkilökohtaisen oppimissuunnitelman (HOPS) laadinnassa ja ammattikorkeakoulun oppiympäristöön ja -käytänteisiin perehdyttämisessä. Yleisesti henkilökohtaista opetussuunnitelmaa hyödynnetään opiskelijan opintojen hahmottamiseen, opiskelijan tavoitteiden ja lähtökohtien selventämiseen sekä opintopolun ja tulevaisuuden suunnitteluun. HOPS tukee opiskelijaa omannäköisen opintopolun suunnittelussa, opintojen kokonaisuuden jäsentämisessä sekä aikataulutuksessa.

Opettajan tarjoaman tuutoroinnin tavoitteena on tukea opiskelijoiden itsenäistä toimintaa ja aktiivisuutta. (Laurea 2019.)

Erytisopettajan tehtävänä on tukea opiskelijoita tilanteissa, joissa opinnot tuntuvat erityisen haastavilta tai ote opinnoista on lipeämässä. Erytisopettaja voi kartoittaa oppimiseen liittyviä esteitä, tehdä sähköisen lukiseulatestin sekä tarjota tukitoimia opiskelijan opintojen tueksi. Lukituki-opettaja ohjaa ja tukee oppimisvaikeuksissa olevia opiskelijoita viestintää ja kieltä koskevissa haasteissa. Apua tarvitseva opiskelija on mahdollista ohjata opiskeluterveydenhuoltoon, opintopsykologille tai erityisopettajalle. (Laurea 2019.)

Urapalvelut tukevat opiskelijaa työhön ja uraan liittyvissä asioissa opintojen aikana. Opiskelijoille on tarjolla erilaisia työpajoja kuten LinkedIn- ja CV-työpajoja. Osaan työpajojen annista on mahdollista tutustua tallenteina. Opiskelijaintraan on koottu kattavat tietopaketit kaikissa koulutusohjelmissa opiskeleville. Tietoa on saatavilla muun muassa harjoittelupaikoista, täydentävien opintojen osaamispoluista, omien vahvuuksien tunnistamisesta, CV:n teosta aina palkkatoiveen asettamiseen saakka. (Laurea 2019.)

4.2 Turvallisuus ja terveys

Turvallisuuden ja terveyden osa-alue koostuu opintopsykologien, opiskeluterveydenhoitajien, turvallisuuspalveluiden ja oppilaspastoreiden palveluista.

Opintopsykologin tarjoama keskustelutuki on lyhytkestoista, luottamuksellista ja maksutonta. Tapaamisissa pyritään tunnistamaan opinnoissa kohdatut haasteet ja löytää ratkaisuja opiskelukyvyyn ja jaksamisen kohentamiseksi. Opiskelijan voimavarojen ja itsetuntemuksen vahvistaminen on toiminnan keskiössä. Yksilövastaanottojen lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus osallistua psykologin luennoille ja hyvinvointia tukeviin työpajoihin. Opintopsykologi toimii yhteistyössä Laurean henkilökunnan, Laureamkon sekä useiden oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden kanssa. (Laurea 2020.)

Terveydenhoitajien laajaan työnkuvaan kuuluu terveysneuvonnan, terveystarkastusten ja rokotusten lisäksi ruokavalioneuvonta, seksuaaliterveysneuvonta, ensiapuluontoisten vammojen sairaanhoito ja tiettyjen laboratoriolähetteen ja todistusten tekeminen. Terveydenhoitajat tukevat oppilaita mielenterveyteen ja päihteiden käyttöön liittyvissä haasteissa. Terveydenhoitajat ohjaavat opiskelijoita tarvittaessa lääkäripalveluiden pariin. (Laurea 2020.) Vuoden 2021 alusta terveydenhoitajien tarjoamat palvelut ovat siirtyneet Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön vastuualueelle.

Oppilaitospastorin kanssa on mahdollista keskustella omasta jaksamisesta, ihmissuhteista, elämän haastepaikoista sekä uskonnollisuudesta ja hengellisistä pohdinnoista. Keskusteluihin osallistuminen ei edellytä uskonnolliseen yhteisöön kuulumista. Oppilaspastoria sitoo ehdoton

vaitiolovelvollisuus. Oppilaitospastorit järjestävät erilaisia retriittejä ja kursseja yhteistyössä hyvinvointiryhmän ja opiskelijakunta Laureamkon kanssa. Opiskelijoille tarkoitetut palvelut ovat maksuttomia. (Laurea 2020.)

Laurean turvallisuustyön ytimessä on ennakoivat työ. Työtä toteutetaan kaikkien korkeakoulu-yhteisön jäsenten ja sidosryhmien kanssa. Toimintaa arvioidaan kokonaisvaltaisesti ja siihen kohdistuvia riskejä käsitellään ja seurataan aktiivisesti. Jokaisella Laurealaisella on velvollisuus ilmoittaa havaitsemastaan turvallisuuspoikkeamasta joko sähköisellä ilmoituksella tai paperisella lomakkeella kampuksella. Häirintään ja epäasialliseen kohteluun liittyvät ilmoitukset voi tuoda henkilökunnan tietoon lomakkeen avulla. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ammattikorkeakoulunsa turvallisuuden kehittämiseen. (Laurea 2020.)

4.3 Ohjaus, neuvonta ja tietopalvelut

Ohjaus, neuvonta ja tietopalveluiden kokonaisuus sisältää Laureassa opintopäällikön ja opintojen ohjauksen, opiskelijatuutorit, opiskelijakunta Laureamkon, opintotoimiston, ZONE-ammattikorkeakoulujen liikuntapalvelut sekä kirjaston.

Laureassa ohjauspalvelut koostuvat ohjauksesta, neuvonnasta ja tiedonjaosta. Ohjauksella tuetaan opiskelijoita löytämään yksilöllisiä ja sopivia toimintatapoja opiskelun eri tilanteisiin. Ohjauspalveluiden kautta tarjottu tieto antaa opiskelijoille työkaluja ja tukea opiskelujen suunnitteluun ja toteutukseen. (Laurea 2020.) Opintopäällikön pariin voi kääntyä opintojen ohjausta koskevissa erityiskysymyksissä. Hyväksilukuun ja opinto-oikeuteen liittyvä ohjaus ja päätöksenteko lukeutuu opintopäälliköiden työnkuvaan.

Opintotoimisto tarjoaa lisätietoa ja tukea kaikkiin opintoihin liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijaa tuetaan opetussuunnitelmiin, opetustarjontaan, käyttäjätunnuksiin, suoritusmerkintöihin ja todistuksiin liittyvissä asioissa. Opiskelijoille annetaan neuvontaa opintoihin ja uusintatilaisuuksiin ilmoittautumisessa. Palveluita tarjotaan kampuksilla, puhelimitse ja sähköisesti. (Laurea 2020.)

Opiskelijakunta Laureamko valvoo koulutuksen laatuun, palveluihin ja opiskeluhyvinvointiin kuuluvia etuja. Apua tarjotaan kampuksilla sijaitsevilla toimistoilla ja verkossa. Laureamko tarjoaa tuutorointia, tapahtumia ja liikuntapalveluita. Opiskelija voi osallistua toimintaan ryhtymällä tuutoriksi tai kampuustoimijaksi. Laureamkon edustajistoon ja hallitukseen lukeutuu opiskelijaedustajia, joihin jokainen opiskelija voi hakeutua. (Laureamko 2020.)

Haaga-Heliällä, Laurealla ja Metropolialla on yhteiset liikuntapalvelut, joiden tehtävänä on korkeakoulu-yhteisön liikuttaminen ja aktiivisuuden lisääminen. Zonen liikuntapalveluita tarjotaan kuudella kampuksella, jotka sijaitsevat Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla. Palveluihin

kuuluu ryhmäliikuntaa, kuntosaleja, sulkapallo- ja liikuntasalivaraukset sekä Yogoben verkkojoogajäsenyys. Palvelut ovat maksullisia. (Zone 2020.)

Ohjaus kuuluu läheisesti kaikkien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työhön (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2014, 8). Sosiaalialalla asiakkaan ohjaus on yhteiskunnallisesti määriteltyä ja asetuksin ja laein säädeltyä. Ohjaus on käsitteenä vaikeasti määriteltävissä, sen monimerkityksellisyyden ja tulkinnallisuuden vuoksi (Lätti & Putkuri 2008, 36). Sitä voidaan määrittää muun muassa menetelmän, ohjaajan ja ohjattavan välisen vuorovaikutuksen, prosessin, toimintaympäristön tai kulttuurisen näkökulman kautta. Sosiaali- ja terveysalalla ohjaus voidaan nähdä monitahoisena, eri ammattikäytänteiden piirteitä yhdistävänä toimintatapojen, lähestymistapojen ja työmenetelmien joukkona. Parhaimmillaan ohjaus on työmuoto, jossa ohjaaja ja ohjattava jakavat yhteisen tavoitteen ohjattavan oppimisesta, elämäntilanteen kohenemisesta ja omaa elämää koskevien päätösten tekemisestä. (Vänskä ym. 2014, 15.) Ohjauksen tavoitteeksi voidaan määrittää ihmisen kokonaisvaltainen kohtaaminen, kuuleminen ja kunnioittaminen. Yhteisenä päämääränä on saavuttaa ymmärrys ohjattavan kokemuksista ja tuoda ne yhteiseen pohdintaan. (Vänskä ym. 2014, 8.)

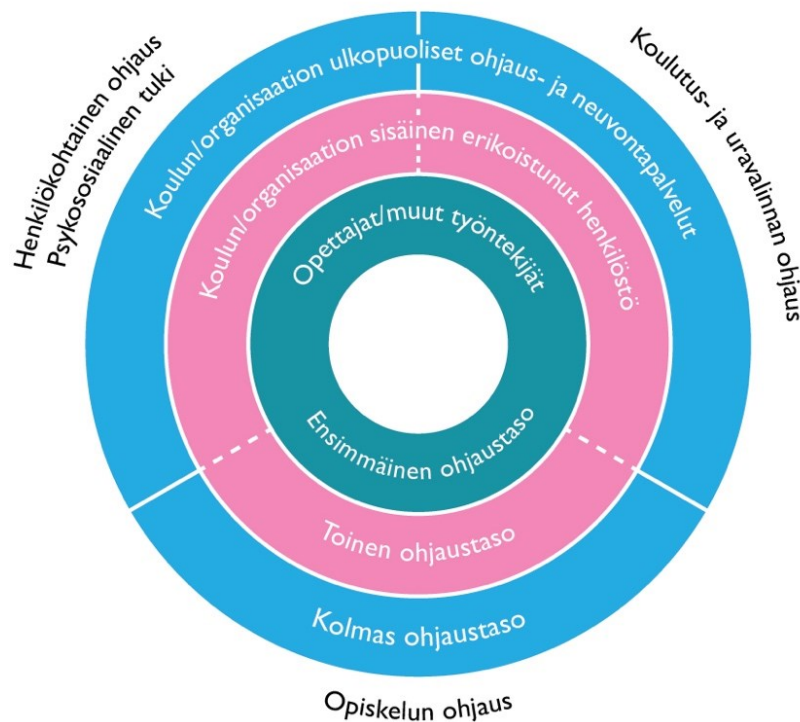
Sosiaalityön toimintaympäristössä ohjaus toteutuu useimmissa tapauksissa asiakkaan ja työntekijän kahdenkeskisissä vuorovaikutustilanteissa. Työtä toteutetaan lisääntyvässä määrin verkossa, hyödyntäen eri alojen työntekijöiden asiantuntemusta. (Sayed 2015, 8.) Useat ohjauksen lähestymistavoista pohjautuvat psykoterapiatyöhön kehitettyihin ajattelumalleihin. Ohjaustyö poikkeaa terapiatyöstä siten, että ohjaustyön tavoitteena on ohjattavan selviytymisen, elämänhallinnan, elämänsuunnittelun tai itsetuntemuksen tukeminen ja edistäminen, eikä suoranaisesti mielenterveyden häiriöiden tai sairauksien parantaminen. (Sayed 2015, 10.) Ohjaustilanteessa ohjaaja asettuu ohjattavan palvelukseen ja tarjoaa hänelle aikaa ja aitoa läsnäoloa. Ohjaustilanteessa asiakas toimii aktiivisena osapuolena, ohjaajan tukiessa asiakasta kyseessä olevan asian määrittelyssä. (Raatikainen, Rahikka, Saarnio & Vepsä 2020, 116.) Ohjaus ei koskaan tapahdu tyhjiössä, vaan se on vahvasti sidoksissa aikaan, paikkaan, organisaatioon ja ympäröivään yhteiskuntaan. Ohjaustoiminnan peruskivi luodaan organisaation perustehtävän määrittelyllä. (Vänskä ym. 2014, 15.)

Kouluissa toteutettavaa ohjausta ei ole mahdollista toteuttaa yhden luukun periaatteella, sillä opiskelijoiden ohjaustarpeet ovat vaihtelevia ja moninaisia. Asiantuntemus- ja osaamisalueet limittyvät ja ohjausta toteuttavilla tahoilla on ohjauksen lisäksi useita muita työtehtäviä. Korkeakouluissa toteutettavaa ohjaustyötä on luontevampaa tarkastella jaettuna asiantuntijuutena ja moniammatillisena yhteistyönä. Ohjauksen onnistuminen edellyttää ohjaajien tehtävänkuvien rajapintojen ja verkostojen hahmottamista. Ohjaustyössä on mielekästä hyödyntää organisaation sisäisiä ja ulkopuolisia yhteistyötahoja. (Ansela & Penttinen 2011, 48.) Kouluympäristössä sosionomeilla on mahdollisuus toimia opettajan työparina tai koulukuraat-

torina. Koulusosionomi toimii oppilaiden lähellä, tukien ja kehittäen oppilaiden vuorovaikutus- ja kaveritaitoja. Koulussa tapahtuva sosiaalityö on matalan kynnyksen työtä, jota toteutetaan luokkatilojen lisäksi koulun vapaissa tiloissa, kuten ruokalassa, välitunneilla ja käytävillä. Koulusosionomilla on hyvät edellytykset parantaa koululaisten opiskeluhuvinvointia osallistamalla opiskelijoiden arkeen ja paneutumalla opiskelijoiden kohtaamiin haasteisiin. (Pesonen & Armanto 2017, 102.) Koulusosionomi pystyy tuomaan oman panoksensa kouluissa tehtävään hyvinvoinnin kehitystyöhön.

Ohjauksessa käytettäviä malleja voidaan hyödyntää asiakastyön lisäksi oppilaitosten ohjausjärjestelmien kehittämisessä. Ohjaustoimintaa voidaan systemaattisesti kehittää vastaamaan oppilaiden tarpeita aiempaa paremmin, kun kehitystyö pohjautuu kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja tutkittuun tietoon. Osana suunnittelua ja kehittämistä tulee huomioida erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjauksen vahvistaminen opintojen nivelvaiheissa. Yksi suurimmista haasteista on tukea nuoria opiskelijoita polulla tuleviin koulutuksiin ja kohti työelämää. (Puukari & Parkkinen 2017, 33-34.)

Puukari ja Parkkinen (2017) esittelevät Van Esbroeckin ja Wattsin luoman holistisen opiskelijakeskeisen ohjausmallin Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena -kirjassa. Ohjausmalli kuvaa ohjauksen yhteistyöverkoston eri tasoille osallistuvien työntekijöiden muodostamaa kokonaisuutta. Mallin tavoitteena on palvella niitä yksilöitä, joita varten ohjausta on tarjolla. Holistisella opiskelijakeskeisellä mallilla ei pyritä yksilöimään työnjakoa, vaan sen tarkoituksena on auttaa jäsentämään ohjaustoiminnan kokonaisuutta yhteistyöverkoston näkökulmasta. (Puukari & Parkkinen 2017, 37.) Kuvio (Kuvio 4) on luotu Van Esbroeckin ja Wattsin alkuperäistä mallia mukailleen.

Kuvio 4: Holistinen opiskelijälähtöinen ohjausmalli

Kyseisessä mallissa ohjaus on jaoteltu kolmeen sisältöalueeseen, jotka ovat henkilökohtainen ohjaus, koulutus ja uravalinnan ohjaus sekä opiskelun ja oppimisen ohjaus. Henkilökohtaisen ohjauksen sisältöalue kattaa psykososiaalisen tuen, jolla autetaan yksilöitä heidän henkilökohtaisissa kysymyksissään, kuten jännittämisessä tai ihmissuhdeongelmissa. Koulutuksen ja uravalinnan ohjauksen tavoitteena on auttaa yksilöitä tunnistamaan omia vahvuuksia, arvoja ja kehittämistarpeita. Ohjauksella pyritään auttamaan opiskelijaa hahmottamaan omaa koulutustaan, tulevaa työelämää ja toimimaan aktiivisesti niitä koskevissa päätöksissä. Opiskelun ja oppimisen ohjaus tukee yksilöä hahmottamaan oman oppimisen tapansa, monipuolistamaan omaa oppimistaan oppimisstrategioiden avulla sekä luomaan itsestään totuudellinen ja positiivinen kuva oppijana. (Puukari & Parkkinen 2017, 38.)

Holistisessa opiskelijälähtöisessä mallissa ensimmäisen ohjaustason muodostavat ne toimijat, jotka ovat oppijoiden kanssa tekemisissä päivittäin. Mitä vahvemmin oppijat saavat arjessa tukea oppimiseensa ja elämän rakentumiseen, sitä kokonaisvaltaisemmin heidän tarpeensa tulevat huomioituiksi. Mallin toiseen ohjaustasoon lukeutuvat oppilaitoksen työntekijät, joilla on erityisosaamista yhdessä tai useammassa ohjauksen sisältöalueessa. Usein näiden toimijoiden tehtäväkuvaan kuuluu psykososiaalisen tuen antaminen. Toisen ohjaustason toimijoihin lukeutuu muun muassa koulupsykologit, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat. Kolmannessa oh-

jaustasossa oppilaitoksen ulkopuolella työskentelevät toimijat, kuten psykoterapeutit, mielenterveystyöntekijät ja TE-toimistojen ammatinvalintapsykologit. Tukea tarvitsevien opiskelijoiden kannalta on keskeistä, että yhteistyö oppilaitoksen ja oppilaitoksen ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa sujuu saumattomasti, oppijan kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista edistäen. (Puukari & Parkkinen 2017, 38-39.)

Holistinen opiskelijakeskeinen ohjausmalli luo parhaimmillaan yhteisen ajattelutavan kaikille ohjaustyötä toteuttaville. Mallin keskeisenä tavoitteena on luoda oppilaitokselle omaleimainen holistinen ohjausmalli, joka huomioi oppilaitoksen toimintakulttuurin, hallinnonalojen yhteistyön sekä alueellisten verkostojen luonteen. (Puukari & Parkkinen 2017, 39.)

5 Aiemmat tutkimukset

Opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia sekä terveystilaa tutkitaan säännöllisesti neljällä tutkimuksella: Perusopetuksen ja toisen asteen opiskelijoille suunnatulla Kouluterveyskeskellä, Korkeakouluopiskelijoiden terveys ja hyvinvointitutkimuksella (KOTT), Opiskelijabaroometrillä sekä EUROSTUDENT-tutkimuksella. (STM 2020, 38.)

5.1 Korkeakouluopiskelijoiden terveys ja hyvinvointitutkimus (KOTT)

Korkea-asteen opiskelijoiden hyvinvointia ja terveyttä on tutkittu Suomessa vuodesta 2000. Ensimmäiset tutkimukset kohdennettiin yliopisto-opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseen. Vuodesta 2008 Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus (KOTT) on tutkinut yliopisto-opiskelijoiden lisäksi ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 18-35-vuotiaat suomalaiset korkeakouluopiskelijat. Otoskoko on 5000 opiskelijaa molemmilta korkeakoulusektoreilta ja se toteutetaan neljän vuoden välein. KOTT tuottaa tietoa korkeakouluopiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydentilasta, terveystilasta, hyvinvoinnista, mielenterveydestä, elintavoista, opiskelukyvystä ja terveystilasta. Saatua tietoa hyödynnetään muun muassa opiskeluterveydenhuollon arviointi-, kehittämis- ja suunnittelutyössä, ohjeistuksissa sekä yhteisöllistä terveyttä edistävässä hankkeissa. (STM 2020, 39-40.)

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen (2016) tuloksista ilmenee, että psyykkiset ongelmat ovat yleistyneet korkeakouluopiskelijoiden parissa 2000-luvulla. Yleisimpiä ongelmia GHQ12-mittarin perusteella oli jatkuvan ylipäätöksen kokeminen, itsensä kokeminen onnettomaksi ja masentuneeksi, tehtäviin keskittyminen vaikeus sekä valvominen huolien vuoksi. (Kunttu, Pesonen & Saari 2016, 84.)

Tutkimustulosten perusteella hyväksi tai erittäin hyväksi fyysisen hyvinvointinsa koki 76 % opiskelijoista. Henkisen hyvinvoinnin kohdalla hyväksi tai erittäin hyväksi olonsa koki ainoastaan 66 % opiskelijoista. Tutkimukseen osallistuneista 16 % kärsi psyykkisestä oireilusta. Psyykkisiksi oireiksi tutkimuksessa määriteltiin uniongelmat, keskittymisvaikeudet, jännittyneisyys, masentuneisuus sekä ahdistuneisuus. 8 %:lla opiskelijoista oli todettu oppimisvaikeus tai oppimista vaikeuttava sairaus tai vamma. Oppimisvaikeudet olivat yleisempiä ammattikorkeakoulussa opiskelevilla. (YTHS 2020.)

Mielenterveysseulasta selvisi, että 33 % opiskelijoista koki runsaasti stressiä. Stressin kokemukseen vaikutti erityisesti esiintymisen vaikeus ja haaste saada otetta opiskelusta. Hieman päälle viidennes opiskelijoista koki omat voivavaransa ja kykynsä, mielialansa ja tulevaisuuden suunnittelun negatiivisiksi. Mielenterveyspalveluiden käyttöaste on jatkuvasti noussut 2000-luvulla. Korkea-asteen opiskelijat ovat olleet yleisesti tyytyväisiä opiskeluterveydenhuollon vastaanottokäyntien sisältöön. (YTHS 2020.)

Miehet kokivat opiskelu-uupumusta harvemmin kuin naiset. Opiskeluita koskevat murheet olivat tutkimustulosten mukaan yleisiä. Neljännes tutkimukseen vastanneista kantoi huolta opiskeluasioista myös vapaa-ajalla. 17 % vastaajista ilmaisi hukkuvansa opintoihin liittyvään työmäärään. Ammattikorkeakouluissa opiskelevista naisista 23 % koki opintoja koskevan työmäärän olevan liian suuri. (YTHS 2020.)

Tutkimustuloksissa opiskelijat kuvaavat omia toiveitaan avusta erilaisiin elämän ongelmakohtiin. Vastauksissa korostui opiskelun- ja henkisen hyvinvoinnin asiat, stressin- ja ajanhallinta, tuen tarve opiskeluongelmiin ja -taitoihin, ihmissuhde- ja itsetunto-ongelmat sekä jännittäminen. Naiset toivoivat apua miehiä yleisemmin. (Kunttu ym. 2016, 85.)

5.2 Opiskelijabarometri

Opiskelijabarometri korkeakouluopiskelijoille suunnattu toistuvavuontoinen tutkimus, jota toteuttaa Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus sr. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa laadukasta tietoa tutkijoille, koulusta kehittäville tahoille, päätöksentekijöille sekä edunvalvojille. (Otus 2021.)

Tutkimuksessa käsitellään muun muassa opiskelijoiden näkemyksiä opintojen etenemisestä, hyvinvoinnista, opiskelukyvystä, asumisesta ja toimeentulosta sekä työelämästä ja tulevaisuuden näkymistä. Tutkimuksessa on myös vaihtuvia teemoja, joihin on lukeutunut muun muassa koulutuksen digitalisaatio, järjestöaktiivisuus sekä opiskelijoiden yhteiskunnalliset ja poliittiset näkemykset. Vuoden 2019 Opiskelijabarometrissä paneuduttiin opiskelija-asumiseen, harjoitteluun sekä opintojen ja työn yhdistämiseen. Vuoden 2019 Opiskelijabarometrin tutkimustulokset on jaoteltu raportteihin, analyysipaketteihin ja blogeihin. (Lauronen 2020.) Tässä tutkielmassa paneudun Korkeakouluopiskelijoiden mielen hyvinvointi -analyysipakettiin.

Analyysipakeista selvisi, että terveys- ja hyvinvointialalla opiskelevista ammattikorkeakoululaiset noin neljännes koki mielenterveytensä positiiviseksi. (Lauronen 2020, 15.) Kaikista terveyden- hyvinvointialojen opiskelijoista 10 % koki mielen hyvinvointinsa tason matalaksi, 79 % kohtalaiseksi ja 11 % korkeaksi. (Lauronen 2020, 16.) Oppimisvaikeuksia kokevista opiskelijoista 33 % mielen hyvinvoinnin taso oli matala, 61 % kohtalainen ja 6 % korkea. (Lauronen 2020, 13.) Kaikista ammattikorkeakouluopiskelijoista hieman reilu viidennes kuvasi mielenterveytensä positiiviseksi. (Lauronen 2020, 15.) Ennakkokäsitykset opintojen sisällöstä vaikuttivat tutkimukseen osallistuneiden hyvinvointiin. Mitä paremmin opinnot vastasivat opiskelijoiden ennako-odotuksia, sitä korkeammaksi mielen hyvinvointi arvioitiin. (Lauronen 2020, 23.) Mielen hyvinvointi - analyysipaketin tuloksista selviää työskentelyn päätoimisuuden vaikutukset koettuun hyvinvointiin. Heikoimmaksi hyvinvoinnin tason arvioivat opiskelijat, jotka eivät työskentele ollenkaan. Heistä 20 %:a arvioi mielen hyvinvointinsa heikoksi. (Lauronen 2020, 27.) Ammattikorkeakoulussa mielen hyvinvoinnin taso oli hieman korkeampaa monimuoto-opiskelijoiden parissa, kuin päiväopiskelijoilla. (Lauronen 2020, 17.)

Osana tutkimusta selvitettiin mielen hyvinvoinnin tason lisäksi missä se näyttäytyy. Hyvinvoinnin tasoa mitattiin numeerisesti asteikolla 0-10. Tässä yhteydessä nolla merkitsee tyytymättömyyttä ja numero kymmenen erittäin suurta tyytyväisyyttä. Tällä asteikolla tutkittiin opintojen etenemistä suhteessa omiin tavoitteisiin, tyytyväisyyttä omaan oppimiseen, tyytyväisyyttä omalta oppilaitokselta saatuun opetukseen ja tukeen sekä opinnoissa eteen tulevista ongelmista selviämisen helppoutta. (Lauronen 29-30.) Keskiarvovertailusta selvisi muun muassa, että opintojen etenemisen suhteutettuna omiin tavoitteisiin loi korkeaa hyvinvointia (ka. 9,6). Tyytyväisyys omalta oppilaitokselta saatuun opetukseen ja tukeen koettiin hyväksi (ka. 8,6.). Mielen hyvinvointi näyttäytyi heikoimpana opintojen etenemistä (ka. 6,4) ja tyytyväisyyttä omaan oppimiseen (ka. 6,2.) koskeissa väittämässä. (Lauronen 2020, 30.)

Keskiarvovertailua tehtiin myös asteikolla 1-7, yhden merkitessä vastaajan olleen täysin eri mieltä ja seitsemän viitatessa opiskelijan olleen täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Tällä asteikolla tutkittiin muun muassa opiskelijan vuorovaikutustaitoja, itsenäisistä opinnoista suoriutumista, turvallisuuden tunnetta oppilaitoksessa, opiskelijayhteisöön kuulumista, opetusjärjestelyiden tarkoituksenmukaisuutta, opintosuoritusten arviointia ja oikeudenmukaisuutta. (Lauronen 2020, 31-32.)

Mielen hyvinvointinsa matalaksi arvioivat kokivat muita harvemmin kuuluvansa osaksi omaa opiskelijayhteisöään (ka. 3,5.). Tästä huolimatta suuri osa (ka. 5,7) koki olonsa turvalliseksi oppilaitoksessaan. Palautteen saaminen opinnoista sai keskiarvoksi 3,6. Opintosuoritusten arviointia ja oikeudenmukaisuutta koskeva keskiarvo oli kyseisellä joukolla 4,8. Opetusjärjestelyt koettiin kohtalaisen joustaviksi ja tarkoituksenmukaisiksi (ka. 4,4). (Lauronen 2020, 31-32.)

5.3 Eurostudent

EUROSTUDENT opiskelijatutkimus toteutetaan samanaikaisesti 30:ssä Euroopan maassa. Opetus ja kulttuuriministeriö vastaa tutkimuksen toteutuksesta Suomessa. Tiedonkeruun ja aineiston koostaa Tilastokeskus. Suomessa otos kerätään lähettämällä kyselykutsu 25 000:lle satunnaisesti valitulle korkeakouluopiskelijalle. Tutkimukseen osallistuu kaikki korkeakoulut, Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL), Suomen opiskelijakuntien liitto Samok, Ammattikorkeakoulujen rehtorien neuvosto Arene, Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto Unifi, THL, Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus sr sekä KELA. (Tuovila, Seilo & Kunttu 2020, 40.)

Tutkimuksella tuotetaan tietoa korkeakouluopiskelijoiden elinoloista, opiskelusta, liikkuvuudesta, sosiaalisesta taustasta sekä toimeentulosta. Tutkimuksen tuloksista luodaan Eurostudent -julkaisu, jota voidaan hyödyntää muun muassa korkeakoulujen kehitystyössä.

Tutkimustuloksista on selkeästi havaittavissa eri koulutusalojen opiskelijajoukkojen heterogeenisuus. Korkeakoulusektorin opiskelijajoukossa suurena erona todettiin, että ammattikorkeakouluissa opiskelevissa oli kaksi kertaa enemmän perheellisiä kuin yliopiston opiskelijoissa. Perheellisten osuus korostui terveyden ja hyvinvoinnin koulutusohjelmien opiskelijoissa. Tutkimustuloksista havaittiin, että terveyden- ja hyvinvoinnin alalla opiskelevat ovat muiden alojen opiskelijoita iäkkäämpiä. (Saari, Attila & Sarén 2020, 20-21.)

Opintojen viivästyminen tarkasteltaessa yleisimmiksi syiksi ilmoitettiin opintojen vaativuus (31 %), työssäkäyminen (30 %) sekä ongelmat opiskelumotivaatiossa (26 %). Motivaatio-ongelmien ja työssäkäynnin nähtiin olevan yhteydessä hidastustekijöiden yleisyyteen. (Saari ym. 50) Toista korkeakoulututkintoon suorittavien kohdalla työssäkäynti oli yleisin syy opintojen viivästyseen. Tällä ryhmällä kokemus opetusjärjestelyiden haasteista oli yleisempi. Osaopiskelukykyisistä puolet koki opintojen viivästyneen terveydellisistä syistä. Kokonaisarviossa opiskelijoiden työssäkäynti oli yleisin syy opintojen viivästyseen. Opintojen alkuvaiheen opiskelijat kokivat hidastavaksi tekijäksi opintoihin liittyvän työmäärän. (Saari ym. 2020, 51.)

Työskentely opintojen ohessa on yleisempää ammattikorkeakouluopiskelijoilla. Ammattikorkeakouluopiskelijoilla oli muita opiskelijoita enemmän pitkiä työsuhteita ennen opintoja. Tulos korostui kaupallisten ja sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijajoukossa. (Saari ym. 2020, 21-22.) Ammattikorkeakouluissa opiskelevista 60-70 % opiskelijoista pitää työtään erittäin tai melko hyvin koulutustaan vastaavana. Pienimmät humanistis-yhteiskuntatieteelliset alat eivät yllä samoihin tuloksiin. (Saari ym. 2020, 34.) Opiskelijat kuvasivat työssäkäyntiä keinona rahoittaa elinkustannuksensa opintojen aikana. Arviolta puolet opiskelijoista koki, ettei heillä olisi taloudellisesti mahdollista opiskella ilman ansiotuloja. (Saari ym. 2020, 36.) Vuoden 2015 jälkeen AMK-perustutkintoa suorittavien työssäkäynti on noussut neljällä prosentilla. (Saari ym. 2020, 32.)

Osana tutkimusta opiskelijoita pyydettiin arvioimaan korkeakoululta saatavan tuen riittävyyttä työn, perheen ja opintojen yhteensovittamiseen. Tuutorointia, akateemista kirjoittamista, valmentavia opintoja sekä mentorointia koskeva tuki koettiin hyväksi (40 %) tukipalveluita käyttäneiden osalta. AMK-monimuoto ja YAMK-ohjelmien opiskelijat olivat hieman muita tyytymättömämpiä tukipalveluihin. Kyseinen ryhmä oli muita tyytyväisempi korkeakoulun opimisympäristöön. (Saari ym. 2020, 52.) Perheelliset kokivat tarjotut tukipalvelut riittäviksi, kun taas terveysongelmista kärsivät kokivat kriittisyyttä palveluiden riittävyyttä kohtaan. (Saari ym. 2020, 53.)

Kolmasosa opiskelijoista suhtautuu tulevaisuuden työnsaantimahdollisuuksiin erittäin myönteisesti ja 70 % hyvin myönteisesti. Opiskelijoista 84 % uskoi mahdollisuuksiinsa työllistyä koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden usko oman alan töiden löytymiseen oli hieman korkeampaa kuin yliopisto-opiskelijoilla. (Saari ym. 2020, 41-42.)

5.4 Toteemi-hanke

Laurea-ammattikorkeakoulu on ollut osaltaan toteuttamassa opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa, Haaga-Helia ammattikorkeakoulun koordinoimaa, TOTEEMI - työstä oppimassa, työhön 2017-2019 -hanketta. Laurea-ammattikorkeakoulun osatoteutus sisälsi tutkimuksen, joka koski opiskelua, toimintakykyä, toimijuutta sekä urasuunnittelu- ja työllistymistaitoja. Tarkoituksena oli luoda kokonaiskuva ammattikorkeakoulussa opiskelevien hyvinvoinnin tilasta ja opintoihin etenemiseen vaikuttavista tekijöistä. (Kasurinen 2019, 5.) Laurean osatoteutuksen tuloksena luotiin kriteeristö, jota voidaan hyödyntää opiskelijoiden ohjaus- ja palvelutarpeen arvioinnissa. Hankkeen aikana luotu kriteeristö auttaa ohjaajaa tunnistamaan opiskelijan hyvinvointiin, toimintakykyyn ja työllisyysmahdollisuuksia koskevien ominaisuuksien tunnistamisessa. (Kasurinen 2019, 71.)

Julkaisun tuloksista selvisi, että yli 44 % opiskelijoista oli kokenut itsensä jollain tavalla masentuneeksi kuluneen lukukauden aikana. Vajaa 74 prosenttia opiskelijoista kertoi tunteensa paljon stressiä opintoihin, töihin tai muuhun elämään liittyen. (Kasurinen 2019, 31.) Noin 50 prosenttia opiskelijoista ilmaisi, etteivät he saaneet tarpeeksi palautetta opiskelusuorituksistaan. Yli puolet tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista koki yhteisöllisyyden kokemuksen merkityksellisenä. (Kasurinen 2019, 31.) Kasurinen (2019, 46.) mainitsee yhteisöllisyyden vahvistamisen ja pedagogiikan kehittämisen opiskelua kannustavaan suuntaan keskeisinä tekijöinä opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opiskelumotivaation kohentamisessa.

Tuloksien mukaan noin kolmasosa ammattikorkeakoulussa opiskelevista tarvitsee enemmän tukea ja ohjausta opintojensa aikana. (Kasurinen 2019, 46.) Huolestuttavaksi nähtiin se, että eniten tukipalveluita kaipaavat kokivat avun hakemisen haasteelliseksi. Tämä luo haasteen

opiskelijapalveluiden järjestämiselle. Kasurinen (2019,47.) summaa, että myös korkea-asteelle tulisi kehittää menetelmiä, joiden avulla tunnistetaan apua tarvitsevat opiskelijat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta varhainen puuttuminen mahdollistuu.

5.5 Laurean opiskelijahyvinvointikysely 2019

Osana opinnäytetyötäni minulle tarjottiin mahdollisuus tutustua Laurean toisen vuoden opiskelijoille kohdennetun hyvinvointikyselyn tuloksiin. Hyvinvointikyselyllä kartoitetaan opiskelijoiden näkemyksiä muun muassa opintojen etenemisestä, opiskeluhuvinvointia heikentävistä tekijöistä, terveydestä ja hyvinvoinnista, opiskelemisesta Laureassa, yhteisöllisyydestä sekä opiskelun kuormittavuudesta (Laurea 2021.) Tutkielmaa tehdessä tutustuin vuoden 2019 hyvinvointikyselyn tulosten pohjalta luotuun teemoitettuun peruseräraporttiin.

38,1 % vastanneista koki opintoja koskevan palautteen merkitykselliseksi ja sen määrän riittäväksi. 69,38 % vastaajista ilmaisi voivansa vaikuttaa opiskelutahtiinsa ja opintojen sisältöön. 66,67 % kyselyyn osallistuneista koki oppilaitoksen mahdollistavan opintojen suorittamisen opiskelijalle sopivalla tavalla. Yllä mainitut osa-alueet koettiin merkityksellisinä ja hyvinä. (Laurea 2020, 6.)

Kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden näkemyksiä siitä mitkä ovat keskeisimmät syyt opintojen edistymisen hidastumiseen. Keskeisimmiksi syiksi mainittiin muun muassa puutteellinen opintojaksoon liittyvä ohjaus (13,5 %), ylityöläs tai liian vaikea kurssi (18,9 %), kurssien pakollinen suoritusjärjestys tai niiden huono aikataulutus (11,2 %) sekä työssäkäynti (12,2 %). (raportti s. 5.) Oppilaitoksen oppimisympäristön koettiin tukevan oppimista ja opintojen edistymistä (73,66 %) (Laurea 2020, 7.)

Opiskelijoista 75,99 % koki hyvinvointiin liittyvien palveluiden olevan saatavilla. Tässä yhteydessä hyvinvointipalveluilla tarkoitetaan muun muassa terveydenhoitajan, opintopsykologin, erityisopettajan ja oppilaspastorin tarjoamaa tukea. (Laurea 2020, 9.)

Henkilöt, jotka kokivat tarvitsevansa lisää ohjausta opintoihinsa, toivoivat apua muun muassa opettajilta. Opettajien apua toivottiin oppimisen tukemiseen (51,2 %) ja tulevaisuudessa tarvittavan osaamisen saavuttamiseen liittyvissä valinnoissa (54,9 %). (Laurea 2020, 10.)

Opiskelijoista 78,1 % kertoi kokevansa avun pyytämisen muilta helpoksi. 95,27 % vastanneista auttoi muita mielellään heidän ongelmissaan. (Laurea 2020, 11.) Hyvinvoinnin haasteiksi mainittiin muun muassa stressi ja itsensä ulkopuoliseksi tunteminen. 68,9 % opiskelijoista koki paljon stressiä opintoihin, töihin tai muuhun elämään liittyen. Yli 90 % vastanneista koki selviytyvänsä hyvin eteen tulevista muutoksista ja ongelmista. (Laurea 2020, 12.)

Vuoden 2019 tutkimustuloksissa huolta herätti se, että 6,27 % tutkielmaan osallistuneista oli kokenut kiusaamista, häirintää tai syrjintää oppilaitoksessaan. (Laurea 2002, 13.) Suuri osa

(85,8 %) opiskelijoista tiesi kuinka toimia, jos kokee tai havaitsee kiusaamista, häirintää tai syrjintää opintojensa aikana. (Laurea 2020, 15.) Huolestuttavana voitiin nähdä myös se, että 24,18 % vastanneista kertoi kokeneensa itsensä yksinäiseksi. Yli 57 % opiskelijoista tiesi jonkun opiskelijan, joka oli heidän näkemyksensä mukaan tuen tai avun tarpeessa. (Laurea 2020, 13.)

6 Opinnäytetyön toteutus

Tässä kappaleessa kuvaan opinnäytetyön tutkimustehtävän ja tutkimuskysymykset, tutkimusmenetelmän ja aineiston keruun, aineiston analyysin sekä opinnäytetyön eettisyyden ja luotettavuuden.

Opinnäytetyöhön käytettävät 15 opintopistettä loivat raamit työn laajuudelle. Opiskeluhyvinvoinnin kehittäminen olisi mahdollistanut useita erilaisia lähestymistapoja, jonka vuoksi aihe-herajausta käsiteltiin aktiivisesti opinnäytetyöohjauksien yhteydessä. Aiempia tutkimuksia ja Toteemi -hankkeen opiskeluhyvinvointia koskevien tulosten valossa päädyin rajaamaan aiheen varhaisen tunnistamisen menetelmien kehittämiseen opiskelijälähtöisestä perspektiivistä. Koen että jokaisella Laureassa opiskelevalla on arvokasta tietoa opiskeluhyvinvoinnin kehittämistä, mutta tässä tutkielmassa lähestyin aihetta oman opiskelusuuntaukseni kautta. Toteemi -hankkeen tulosten perusteella aihe-herajaus oli ajankohtainen ja selvitystyölle oli selkeä tarve.

6.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarjota Laurea-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja tukipalveluille tietoa siitä, kuinka sosiaalialan opiskelijat kehittäisivät apua tarvitsevien opiskelijoiden varhaisen tunnistamisen menetelmiä.

Opinnäytetyössä käytetyt tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat kehittäisivät apua tarvitsevien korkeakouluopiskelijoiden varhaisen tunnistamisen menetelmiä?
 - 1.1. Miten Laurea-ammattikorkeakoulun apua tarvitsevat opiskelijat saataisiin tunnistettua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa?
 - 1.2. Miten Laurea-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja tukipalveluiden nähdään vastaavan apua tarvitsevien korkeakouluopiskelijoiden varhaisen tunnistamisen tarpeisiin?

6.2 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Tässä opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista, eli laadullista menetelmää. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on tutkittavan ilmiön ja todellisen elämän kuvaaminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 161). Kananen (2014, 19) kertoo laadullisessa tutkimuksessa olevan kiinnostuneita siitä, kuinka yksilöt kokevat ja näkevät ympärillä olevan reaali maailman. Halusin opinnäytetyöni kautta tarjota opiskeluhyvinvoinnista kiinnostuneille sosionomiopiskelijoille mahdollisuuden kertoa omia näkemyksiään Laurean ohjaus- ja tukipalveluiden nykytilasta, onnistumisista, haasteista ja kehityskohteista.

Tutkittavan aihepiirin pohjalta tutkimusmenetelmäksi valikoitui ryhmämuotoinen teemahaastattelu. Haastattelu valikoitui opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi, koska valitsemani aihealuetta on kartoitettu kohtalaisen vähän. Tuoreena tutkielman tekijänä oli haasteellista tietää mihin suuntiin informanttien vastaukset tulevat suuntautumaan. Arvioin käsittelyssä olevan aiheen tuottavan monitahoisia ja moniin suuntiin viittaavia vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 35). Muihin tiedonkeruumuotoihin verrattuna haastattelun kiistattomaksi eduksi voidaan nimetä se, että haastattelutilanteessa on mahdollista säädellä aineistonkeruuta tilanteen edellyttämällä tavalla ja informantteja myötäillen (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2010, 204). Haastattelun eduksi voidaan laskea myös se, että saatua tietoa on mahdollista syventää lisäkysymysten avulla. Haastattelu on yksi yleisimmistä tutkimusmenetelmistä, vaikka se asettaa haastattelijalle tiettyjä vaatimuksia. Laadukkaan haastattelun toteuttamiseen vaaditaan taitoa ja kokemusta. Haastattelijan rooliin ja tehtäviin on tärkeä syventyä, ennen työhön ryhtymistä. Haastattelemisen vie edellä mainittujen lisäksi runsaasti aikaresursseja. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 35.) Omassa tutkielmassani haasteellisinta oli löytää usean aikuisen aikatauluista sopiva haastatteluajankohta. Vapaamuotoisen haastatteluaineiston analysointi, tulkinta ja raportointi ei ole yksiselitteistä, koska valmiita malleja ei ole tarjolla (Hirsjärvi & Hurme 2015, 35).

Teemahaastattelussa paneudutaan yksityiskohtaisten kysymysten sijaan keskeisiin teemoihin. Tämä haastattelumuoto huomioi ihmisten tulkinnat asioista ja niille annetut merkitykset. Teemahaastattelun voidaan nähdä olevan lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua. Se voidaan määrittää puolistrukturoiduksi menetelmäksi, koska haastattelun teema-alueet ovat kaikille haastateltaville samat. Strukturoituun lomakehaastatteluun verrattaessa teemahaastattelusta puuttuu kysymysten tarkka muoto ja järjestys. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 48.) Tutkimusmenetelmän valintaan sain reflektiotukea opinnäytetyöohjaajalta ja To-teemi-hankkeen Laurean osatoteutuksen toteuttaneilta henkilöiltä.

Haastattelut toteutettiin vallinneen koronatilanteen vuoksi etäyhteyksin. Päädyin ZOOM-palvelimen käyttöön, koska sitä oli ennestään hyödynnetty Laurean etäopintojen toteuttami-

sessä. Haastatteluaineiston tallentamiseen hyödynsin nauhurin lisäksi ZOOM-palvelimen videotallennusominaisuutta. Haastatteluita edeltäneinä viikkoina mediassa oli uutisoitu kyseisen palvelimen käyttöhaasteista, joten koin turvallisimmaksi valita kaksi tallenninta.

Opinnäytetyön rajauksen mukaisesti haastateltavat etsittiin Laurean sosionomiopiskelijoista. Lähtökohtana oli löytää haastateltavia, joilla on omakohtainen kiinnostus Laurean opiskelija-hyvinvoinnin kehittämistyöhön. Koin loogisena aloittaa haastateltavien etsimisen Laurean opiskelija-aktiiveista. Ajatuksenani oli tavoittaa henkilöitä, joilla uskoin olevan tietoa ja kokemusta Laurean opiskelijahyvinvoinnin nykytilasta ja sen kehittämistarpeista. Toiveena oli, että haastateltavien joukossa olisi päivä-, monimuoto-, ja verkko-opiskelijoita mahdollisimman laajan kokonaiskuvan saavuttamiseksi. Haastateltavien joukko löytyi lumipallomenetelmällä, eli suorien yhteydenottojen ja opiskelija-aktiivien antamien suositusten kautta.

Lähestyin haastateltavaehdokkaita henkilökohtaisella yhteydenotolla. Lähetin ehdokkaille sähköpostin, jonka liitteenä oli opinnäytetyötäni koskeva saatekirje (Liite 1.). Saatekirje sisälsi tiedon opinnäytetyön tavoitteesta, käsiteltävistä teemoista, haastattelun muodosta, kestosta, toteutusympäristöstä ja vapaaehtoisuudesta. Ehdokkaille kerrottiin, että haastattelu nauhoitetaan ja videoidaan analysoinnin helpottamiseksi. Saatekirjeessä painotettiin, että saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja niitä hyödynnetään ainoastaan opinnäytetyön tekemiseen. Tutkimusaineisto luvattiin tuhota asianmukaisesti tietosuojan huomioiden opinnäytetyön valmistuttua. Opiskelijoille annettiin mahdollisuus esittää opinnäytetyötä koskevia lisäkysymyksiä.

Saatuani tiedon osallistumishalukkuudesta lähetin jokaiselle haastateltavalle yksilöllisen sähköpostin, jonka liitteenä oli suostumuslomake (Liite 2). Suostumuslomakkeessa kerroin osallistujille, että opinnäytetyön tarkoituksena on tarjota Laurea-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja tukipalveluille tietoa siitä, kuinka sosiaalialan opiskelijat kehittäisivät apua tarvitsevien opiskelijoiden varhaisen tunnistamisen menetelmiä. Suostumuslomakkeessa varmistettiin vastaajan saaneen riittävän selvityksen tutkielmasta, henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta. Lomakkeesta ilmenee, että osallistuminen pohjautuu vapaaehtoisuuteen ja annetun suostumuksen voi peruuttaa syytä ilmoittamatta. Poikkeusoloista johtuen suostumus osoitettiin allekirjoituksen sijaan merkkäämällä valintaruutu, joka osoitti opiskelijan suostuvan tutkielman tekoon vapaaehtoisena tutkimushenkilönä.

Haastateltaviksi suostuneiden joukko koostui yhdeksästä Otaniemen ja Hyvinkään kampusten päivä- ja monimuoto-opiskelijasta. Osallistujista suurin osa oli opintojensa keski- ja loppuvaiheessa. Yksi yhdeksästä informantista opiskeli ensimmäistä vuottaan Laureassa.

Ennen varsinaista haastattelua tein koehaastattelun muutamalle opinnäytettään työstävälle ammattikorkeakouluopiskelijalle. Koehaastattelu toteutettiin syyskuussa 2020 Microsoft

Teams -palvelimella. Haastattelun pohjalta teemahaastattelurunko oli toimiva ja antoi vastauksia tutkimuskysymyksiini.

Varsinaiset haastattelut toteutettiin vallinneen koronatilanteen vuoksi sähköisesti ZOOM-palvelinta hyödyntäen. Yhteisten haastatteluajankohtien löytäminen osoittautui haasteelliseksi, mutta lopullisiksi ajankohdiksi valikoitui 13. ja 16.10.2020. Lokakuun kolmantenatoista päivänä pidettyyn ryhmähaastatteluun osallistui viisi sosionomiopiskelijaa. Haastattelu oli kestoltaan tunnin ja viisikymmentä minuuttia. 16.10.2020 järjestettyyn haastatteluun osallistui alkuperäisistä suunnitelmista poiketen kaksi opiskelijaa. Kahdella opiskelijoista oli äkillinen henkilökohtainen este, jonka vuoksi he eivät päässeet osallistumaan haastatteluun. Lokakuun kuudentenatoista päivänä pidetty haastattelu kesti tunnin ja neljäkymmentä minuuttia.

Teemahaastattelun teemoiksi muodostui: 1) taustatiedot, 2) Laurean ohjaus- ja tukipalvelut, 3) opiskelukykyyn vaikuttavat tekijät sekä 4) varhainen tunnistaminen. Teemoja valitessani tutustuin aiemmin tehtyihin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kirjallisuutta ja tehtyjä tutkimuksia hyödyntäen punnitsin, millä teemoilla haastateltavat tarjoaisivat vastauksia tutkielmani tutkimuskysymyksiini. Syyskuussa 2020 tehty koehaastattelu antoi varmuutta siitä, että teemavalinnat tarjoavat vastauksia tutkimuskysymyksiini.

Haastattelun taustatietoina käytin opiskelijatyyppejä, opintojen vaihetta sekä kotikampusta. Taustatietojen perusteella voidaan määrittää muun muassa Hyvinkään ja Otaniemen kampusten välisiä eroja. Huomioin tutkielmassani, että opintojen vaihe ja opiskelumuoto voivat vaikuttaa vastauksiin. Haastattelun ajankohtana haastateltavat henkilöt olivat koronatilanteen vuoksi etäopetuksessa, joten tutkielmani tarjoaa osaltaan tietoa etäopintoihin siirtymisen onnistuneisuudesta ja sen vaikutuksista opiskelijoihin.

Laurean ohjaus- ja tukipalveluita koskevassa teemassa käsittelin avoimien kysymysten kautta opiskelijoiden kokemuksia palveluita koskevasta tiedotuksesta, laadusta ja saatavuudesta sekä käyttökynnyksestä. Tämä teema tarjosi vastauksia tutkimuskysymykseen 1.2.: ”Miten Laurea-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja tukipalveluiden nähdään vastaavan apua tarvitsevien korkeakouluopiskelijoiden varhaisen tunnistamisen tarpeisiin?”. Haastattelun tukena käytin Laurean opiskelupalveluita kuvaavaa kuviota (Kuvio 3).

Opiskelukykyä kuvaava teeman alla käsittelin opiskelijoiden kokemuksia käytettävissä olevista voimavaroista, opiskelutaidosta, opiskeluympäristöstä sekä opetustoiminnasta. Tämän teeman tukena käytin Työterveyslaitoksen ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön yhteistyössä luomaa dynaamista opiskelukykykymallia, jolla kuvataan opiskelukykyyn vaikuttavien tekijöiden sisältöä ja niiden välistä vuorovaikutusta (Kuvio 1).

Viimeisenä teemana oli varhainen tunnistaminen. Teemassa käsittelin haastateltavien kanssa heidän kokemuksiaan opiskeluhyvinvointia koskevasta kehittämistyöstä, oppilaiden opintoihin

liittyvistä vaikuttamismahdollisuuksista, keskeisistä varhaisen tunnistamisen toimijoista Laureassa sekä ennakoivan työn menetelmien sopivuudesta ja kehittämiskohteista. Visuaalisena tukena käytin Laurean opiskeluhyvinvointimallia (Kuvio 2), jota hyödynnetään opiskelijakeskeisen toiminnan kehittämisessä läpi Laurean. Kuvioista saa selkeän kuvan siitä, miten oppilaitoksessa toteutetaan ennakoivaa, etsivää ja korjaavaa työtä. Tämä teema tarjosi vastauksia tutkimuskysymyksiin 1. ”Miten Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat kehittäsivät apua tarvitsevien korkeakouluopiskelijoiden varhaisen tunnistamisen menetelmiä?” ja 1.1. ”Miten Laurea-ammattikorkeakoulun apua tarvitsevat opiskelijat saataisiin tunnistettua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa?”.

6.3 Aineiston analyysi

Tallennettu laadullinen haastatteluaineisto on tarkoituksenmukaista kirjoittaa puhtaaksi sanaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 222). Ennen varsinaista sisällönanalyysia litteroin kerätyn aineiston kokonaisuudessaan. Litteroinnin tasoksi valikoitui yleiskielinen litterointi. Kananen (2014, 102) kuvaa, että yleiskielisessä litteroinnissa teksti on muunnettu kirjakiellelle poistaen murre- ja puhekielen ilmaisut. Aineisto litteroitiin Microsoft Word-tekstinkäsittelyohjelmalla. Litteroitua materiaalia kertyi kolmekymmentäkolme A4-sivua. Litteroidusta materiaalista karsittiin tutkielman kannalta epäolennaiset kohdat.

Kerätylle aineistolle tehtiin aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi soveltuu hyvin kirjallisessa muodossa olevan aineiston käsittelyyn. Tällä menetelmällä pyritään samaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus tutkimusaineiston johtopäätöksiä varten. (Tuomi & Sara-järvi 2018, 103.) Teemoittelu on yksi luontevimmista etenemistavoista teemahaastatteluaineiston analysoimisessa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Teemahaastattelussa käyttämäni teemat toimivat hyvänä pohjana analysointiprosessin aikana.

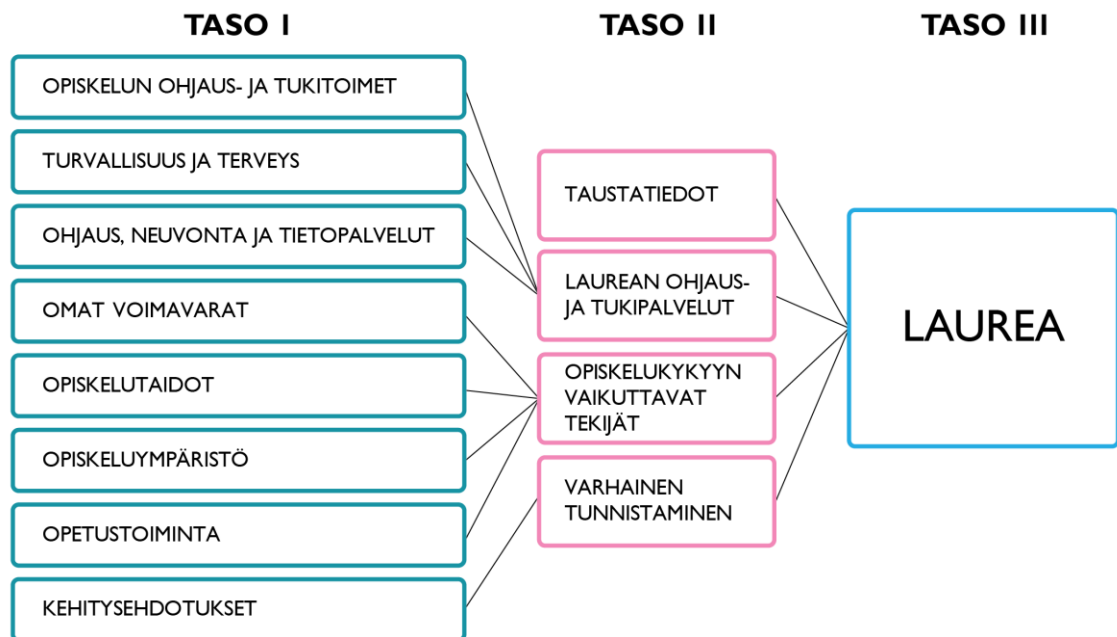
Aloitin aineiston teemoittelun Word-tekstinkäsittelyohjelmalla, mutta lopulta päädyin käyttämään Excel-taulukkolaskentaohjelmaa. Excel mahdollistaa koodattujen lauseiden kokoamisen omille välilehdilleen, joka helpottaa aineiston tulkintaa. Excel on joustavampi ohjelma samankaltaisuuksien ja keskinäisten eroavaisuuksien tarkasteluun. Aineiston analysoinnin helpottamiseksi päädyin koodaamaan teemoitellun aineiston.

Excelissä alkuperäinen teksti, eli raakateksti, on omassa solussaan ja tekstiosasta laadittu pelkistetty ilmaisu heti raakatekstin viereisessä solussa. Koodaus tehtiin kolmeen tasoon Kananen (2014, 101-107) Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä -kirjan ohjeita mukaillen. Kuvassa (Kuva 1) on esimerkki Excel-taulukkolaskentaohjelmalla tehdystä sisällönanalyysistä.

		Yhteismitallistaminen		Tiivistäminen	Koodaus Luokittelu		
Aineisto	HIö	Alkuperäinen lause	Pelkistetty ilmaisu	Koodi	Taso 1	Taso 2	Taso 3
B4	H6	Olen varmaan kuullut erityisopettajasta ja lukituesta. Jonkin verran on muistikuvia, mutta ei kovin selkeitä. En muista tiettyä sähköpostia tai esittäytymistä.	Erityisopettajasta ja lukituesta heikko muistijälki	Haaste	Opiskelun ohjaus- ja tukitoimet	Laurean ohjaus- ja tukipalvelut	Laurea-ammattikorkeakoulu
A78	H4	Minut pääsi yllättämään se, miten vähän tuutoropettajalla on resursoitua työaika per opiskelija. Laskennallisesti voidaan käyttää enemmän aikaa tarvitseville, koska kaikki opiskelijat eivät sitä tarvitse. Silti se on vähän.	Opiskelijan kokemuksen mukaan tuutoropettajalla on vähän resursoitua työaika per oppilas.	Haaste	Opetustoiminta	Opiskelukykyyn vaikuttavat tekijät	Laurea-ammattikorkeakoulu

Kuva 1: Excel sisällönanalyyssissä

Hirsjärvi ja Hurme (2015, 35) määrittää haastattelun haasteiksi vapaamuotoisen haastatteluaineiston analysoinnin, tulkinnan ja raportoinnin haasteellisuuden, koska valmiita malleja ei ole olemassa. Lähestyin haastetta luomallani rakennepuulla (Kuvio 6), joka pohjautuu haaste- luissa käyttämiini teemoihin ja kuvioihin. Rakennepuu auttoi tutkimustulosten jäsentämissä, hahmottamisessa ja auki kirjaamisessa. Rakennepuuta hyödyntämällä hankittu tutkimusaineisto oli helpompaa jäsentää, hahmottaa ja tulkita.

Kuvio 5: Rakennepuu

6.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeiden lähtökohtana on, että tutkimuksen luotettavuuden ja uskottavuuden takaa hyvien tieteellisten menettelytapojen noudattaminen (Kuula 2006, 34).

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (2018) on laatinut ammattikorkeakouluille asiakirjan, jossa kuvataan suositukset eettisestä ja hyvän tieteellisen käytännön mukaisesta opinnäytetyöprosessista. Asiakirjasta (2018) ilmenee, että opinnäytettävä tekevän tulee hallita hyvä tieteellinen käytäntö opinnäytetyöprosessissaan, tunnettava tieteellisen käytännön vastuut sekä eettisen ennakkoarvioinnin lähtökohdat, tarpeellisuus ja ennakkoarviointimenetely. (Arene 2018, 4.) Asiakirjaan tutustuminen oli ensiaskelia opinnäytetyöprosessin aloituksessa. Omat vastuut ja velvollisuudet tiedostaen oli turvallisempaa lähteä toteuttamaan omaa opinnäytetyötä. Asiakirjassa painotetaan tutkijan ensisijaista vastuuta hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta, muiden tutkijoiden työn kunnioittamisesta, rehellisyydestä, huolellisuudesta ja avoimuudesta (Arene 2018, 8).

Arenen (2018) laatimassa asiakirjassa kerrotaan opiskelijan oikeudesta laadukkaaseen ohjaukseen. Osallistuin sovitusti opinnäytetyöohjaukseen, kirjoittamisen pajoihin sekä tiedonhankinnan työpajoihin. Huolehdin opinnäytetyöprosessin läpinäkyvyydestä pitämällä opinnäytetyöohjaajani ajan tasalla tutkielmani etenemisestä. Läpinäkyvyys ja luottamuksellinen suhde ohjaajaan edesauttoi laadukkaan ohjauksen toteutumisessa. Kohdatessani tutkimuseettisiä epäselvyyksiä konsultoin opinnäytetyöni ohjaajaa varmistaakseni noudattavani tutkimuseettisiä periaatteita.

Hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen huolehdin, että tutkielman lähtökohtana on ihmisarvon kunnioittaminen. (TENK 2020.) Annoin ihmisille täyden vapauden päättää haluavatko he osallistua tutkielman tekoon. Informoin osallistujille tutkielman lähtökohdan, pyrkimyksen ja sen kuinka saatua tietoa käsitellään. Huolehdin tarvittavista luvista ja sopimuksista ennen tutkielman toteutuksen aloittamista. Opinnäytetyölleni annettiin tutkimuslupa 13.1.2020. Selvitin vastuuni tietojen käsittelystä, tietojen säilytyksestä, salassapidosta sekä hävittämisestä ja toimin hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Käytin saatua tietoa ainoastaan ilmoitettuun käyttötarkoitukseen. Tässä opinnäytetyössä käyttötarkoitukseksi oli määritelty Laurea-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja tukipalveluiden kehittäminen.

Huomioin opinnäytetyöprosessissa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2019) ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteellisen tutkimuksen eettisen ennakkoarvioinnin. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ohjaavat tutkijaa muun kunnioittamaan tutkittavien henkilöiden itsemääräämisoikeutta ja toteuttamaan tutkimuksensa siten, että tutkimuksesta ei aiheudu kyseessä oleville informanteille, yhteisöille tai muille tutkimuskohteille merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. TENK (2019) määrittää

ihmistieteellisen tutkimuksen eettisellä ennakoarvioinnilla tarkoitettavan suunnitteilla olevan tutkielman tai tutkimuksen arvioimista, jossa painotetaan tutkimuksesta tai sen tuloksista tutkittavalle henkilölle mahdollisesti koituvan haitan ennakointia. Eettisiä periaatteita on punnittu yhteistyössä opinnäytetyöohjaajan kanssa. Tutkimusluvan hakemisprosessi sisälsi tutustumisen tutkielmaa koskevan aineistonkeruun suunnitelmaan ja toteutustavan tarkastelun. Laurea-ammattikorkeakoulu on arvioinut tutkimussuunnitelman sisältäneen riittävät eettiset perustelut tutkielman toteuttamiseen.

Tunnistettavuuden estäminen on yksi keskeisemmistä ihmistieteiden tutkimuseettisistä normeista. Tarkoituksena on suojella tutkittavia mahdollisilta negatiivisilta seurauksilta, joita informantin tunnistaminen voi saada aikaan. Tunnistettavuuden estäminen voidaan katsoa edellytykseksi rehellisen vastauksien saamiseksi. Edellä mainitun lisäksi tunnistamattomuus voi lisätä tutkittavien osallistumishalukkuutta. (Kuula 2006, 201.) Tutkielman tekijänä huolehdin tutkittavien yksityisyyden suojasta. Kuulan (2006, 204) ohjeita mukaillen arvioin, mitkä asiat oli syytä raportoida erityisen varovaisesti tunnistamisriskin vuoksi. Osa tutkielmaan osallistuneista opiskelijoista ovat opiskelija-aktiiveja ja täten helpommin tunnistettavissa. Tutkielman tulokset on raportoitu siten, että yksittäisiä informantteja ei pysty tunnistamaan.

Kiinnitin erityistä huomiota lähdekritiikkiin. Meneillään ollut pandemiatilanne ja useampi koronaeristys vaikeutti tuoreimpien lähdekirjojen hankintaa. Tutkielmassa käytetty kirjallisuus vastaa tästä huolimatta suurimmilta osin suositeltua ikäjännettä.

Pyysin palautetta kirjoittamastani tekstistä, näkökulmien merkityksellisyydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta ohjaajaltani ja opiskelijakollegoilta. Kirjoittamisen pajoissa ja ohjauskusteluissa sain tukea kirjoitusprosessiin ja laadukkaan opinnäytteen tuottamiseen.

7 Tulokset

Tässä kappaleessa käsittelen saatuja tuloksia yksityiskohtaisemmin koodauksessa käytettyjen tasojen yksi ja kaksi mukaisesti. Tutkimusluvan mukaisesti tulokset esitetään siten, että informantteja koskevat tunnistetiedot on poistettu. Suorissa lainauksissa informantit on nimetty koodeilla. Henkilöä kuvaavan H-kirjaimen perään tullut numero on määrätynyt vastausjärjestyksen mukaisesti. Ensimmäiseen ryhmähaastatteluun osallistui opiskelijat H1-H5 ja toiseen H6-H7. Tulokappaleen lopussa kokoan keskeiset löydökset tutkielmaani koskevien tutkimuskysymysten alle.

7.1 Viestintä

Opiskelijat kokivat ohjaus- ja tukipalveluita koskevan viestinnän pirstaleiseksi. Vastauksista ilmeni kaikkien oppilaiden kuulleen Laurean tarjoamista ohjaus- ja tukipalveluista alkuorientaation yhteydessä. Vastaajat kuvasivat alkuorientaation sisältäneen mittavan määrän tietoa, jota on vaikea sisäistää yhdeltä kuulemalta. Opiskelijat kertoivat, että tarvittava tieto on löydettävissä opiskelijaintrasta, mutta tietoa olisi hyvä käydä läpi myös suullisesti.

Tieto on pirstaleista. Minä luulen, että keskiverto-oppilas ei välttämättä tiedä mihin tahoon olisi yhteydessä, kun palvelut voi olla myös päällekkäisiä. Esi-merkiksi opintopsykologi ja oppilaitospastori voi tehdä samankaltaista työtä - eli mihin tahoon olla yhteydessä? Sitä voi olla vaikea hahmottaa. (H7)

Vastauksissa ilmeni, että puutteellinen tieto voi nostaa avun piiriin hakeutumisen kynnystä. Opiskelijat kokivat, että olisi tärkeää keskittää ohjaus- ja tukipalveluita koskeva tieto, jotta se on helpommin saavutettavissa. Vastaajat toivoivat suurempaa panostusta olemassa olevien palveluiden markkinoimiseen.

Jotenkin tuntuu, että kun ei ole tarpeeksi tietoa, niin se nostaa kynnystä hakea apua. Tämän takia en koskaan saanut aikaiseksi mentyä koulupsykologille. Kynnys on vaan liian suuri, kun ei tiedä asiasta tarpeeksi. (H5)

Viestinnän osalta kiitosta sai kirjastopalvelut, Laureamko, Zone-liikuntapalvelut sekä Laurean Instagram-tili. Sähköpostiin tulevat lukuvuosikatsaukset ja kampusten seinillä olevat ohjaus- ja tukipalveluita koskevat julisteet koettiin hyvinä. Opiskelijat ehdottivat, että ohjaus- ja tukipalveluista voisi viestiä enemmän Instagramissa, jotta niiden käyttökynnys madaltuisi.

7.2 Opintopsykologit

Laurean opintopsykologipalvelut herättivät paljon keskustelua. Vastauksista ilmeni, että palveluita käyttäneet arvioivat saamansa avun hyväksi. Yleisenä huolenaiheena oli opintopsykologipalveluiden riittävyys. Sosionomiopiskelijat kuvasivat yleisessä keskustelussa ilmenneen, että psykologin aikoja on valitettavan vähän saatavilla.

Psykologeille mennään sellaisella asialla, joka on yleensä todella vaikea. Sen tulisi olla viimeinen paikka, minne joutuu jonottamaan. Kanssaopiskelijat kertovat, että laita itsesi jonoon, kyllä sinä joskus pääset, niin kertoohan se jostain psykologien saatavuudesta. (H2)

Vastauksissa kuvattiin, että yleinen keskustelu psykologipalveluiden saatavuudesta oli pahimmillaan johtanut siihen, ettei oppilas hakeudu palveluiden piiriin tarpeen ilmetessä. Opiskelijat antoivat huolta kanssaopiskelijoiden ja opintopsykologien jaksamisesta.

Voisin tarvita opintopsykologin apua, mutta kun tiedän ettei niiden saatavuus ole kovin hyvä, niin sitä alkaa vähättelemään omia tarpeitaan. En halua mennä tukkimaan, on sitten enemmän tarvitseville aikoja saatavilla. (H5)

Olen kuullut, että psykologeille on hankala päästä. On tullut sellainen olo, että ei ehkä välttämättä kehtaa käyttää heidän aikaansa. (H1)

Palveluita käyttäneillä oli positiivisempi näkemys palveluiden saatavuudesta. Psykologin palveluiden laatu arvioitiin kauttaaltaan hyväksi. Laurea sai kiitosta siitä, että opintopsykologien määrää on pystytty kasvattamaan ja täten vastaamaan paremmin opiskelijoiden tuen tarpeeseen.

7.3 Tuutoropettajat

Tuutoropettajat saivat paljon kiitosta tekemästään työstä. Opiskelijoilla oli kokemus, että omat opinnot etenevät hyvin tuutoropettajilta saadun tuen vuoksi. Moni kertoi saaneensa henkilökohtaista keskustelutukea ja joustoa tehtävien palautuksen aikatauluihin.

Minulla on mahtava opettajatuutori, olen saanut hirveän paljon tukea, empatiaa ja pidennettyjä deadlineja, jos on tarvinnut. Minulla on tosi hyvä tilanne tuutorin vuoksi. (H5)

Tuutoropettaja on ollut erittäin joustava ja tsemppaava. Hänen kanssaan on saanut tunnin ajan vaan jutella omista huolista ja omasta jaksamisesta koulussa. Sieltä tulee todella paljon positiivista meininkiä. (H1)

Oma tuutoropettaja kuvailtiin useissa vastauksissa luotettavaksi ja helposti lähestyttäväksi. Vastauksissa ilmeni, että haastatteluun osallistuneiden on turvallista keskustella myös haastavista aiheista oman tuutorinsa kanssa. Opiskelijat kuvasivat, että oma tuutoropettaja välittää oppilaiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta.

Minun tuutoropettaja on ollut todella hyvä ja luotettava. Muistan, että yksi opiskelija kertoi, että häntä kiinnostaa täysin eri ala. Siitäkin puhuttiin avoimesti. On sellainen olo, että jos olisin vaikeuksissa, niin minuakin kuunneltaisiin ja saisin apua. (H6)

7.4 Opetustoiminta

Laureassa opetustoiminta koettiin suurimmalta osin positiiviseksi ja hyvinvointia tukevaksi. Informantit kuvasivat opettajien kohtaavan opiskelijat yksilöllisesti. Tutkielmaan osallistuneet kertoivat saaneensa joustoa opintojen suorittamiseen.

Ei toisaalta jousteta liikaa, ettei anneta tehdä mitä vaan. Ollaan kaikki täysi-ikäisiä ja vastuussa siitä, että opinnot etenevät. Meiltä vaaditaan osallistumista, kriisitilanteissa tietty eri, mutta lähtökohtaisesti näin. Liikaa opiskelijoiden puolesta tekeminen passivoi, mutta meidän opintomme yksilöidään. Mukava keskitie, ettei tehdä kaikkea opiskelijan puolesta. (H7)

Useampi opiskelija oli huolissaan opettajien jaksamisesta. Tutkielmaan osallistuneet kokivat, että opettajilla ei ole tarpeeksi aikaresursseja toteuttaa työtään omien laatutavoitteidensa mukaisesti. Vastauksissa ei ilmennyt, että opetuksen laatu olisi kärsinyt resurssien puutteesta.

Minut pääsi yllättämään se, miten vähän tuutoropettajalla on resursoitua työ-aikaa per opiskelija. Laskennallisesti voidaan käyttää enemmän aikaa tarvitseville, koska kaikki opiskelijat eivät sitä tarvitse. Silti se on vähän. (H4)

7.5 Varhainen tunnistamien

Haastatteluun osallistuneet kokivat poikkeuksetta tuutoropettajien olevan avainasemassa varhaisessa tunnistamisessa. Opiskelijat toivat ilmi, että tuutoropettajilla on kattavin kokonaiskuva opiskelijan tilanteesta, joka edesauttaa apua tarvitsevien tunnistamisessa.

Opettajat pystyy tunnistamaan varhaisen tuen tarpeen. Esimerkiksi jos joku oppilas pyytää jatkuvasti lisääaikaa tai saa heikompia arvosanoja, niin opettaja voisi ottaa opiskelijasta koppiä. Asian voisi ottaa opiskelijan kanssa puheeksi ja vinkata olemassa olevista palveluista, ohjata sinne mistä voi saada apua. (H5)

Opettajatuutorit ovat paremmissa valmiuksissa alusta alkaen nappaamaan kiinni. He rupeavat katsomaan opiskelijoita sillä silmällä, et okei - onko täällä joku, joka voisi kaivata ekstra-apua. Todennäköisesti he, jotka kaipaavat apua ei ole niitä, jotka itse tulee asiasta huutelemaan. (H2)

Opettajatuutori on varhaisessa tunnistamisessa numero yksi. Opiskelijat tuntevat kanssaopiskelijat, tai sitten eivät, mutta minä ajattelen, että opettajatuutori olisi se, joka sen opiskelijan kanssa eniten on. Hän, jos joku. (H6)

Opiskelijoiden toiveena oli, että Laurealla olisi aktiivinen rooli apua tarvitsevien tunnistamisessa. Vastauksissa ilmeni, että pelkkä palveluista tiedottaminen ei riitä varhaisen tunnistamisen toteutumiseen.

Tiettyihin haasteisiin olisi todella tärkeää saada aloite koululta, varsinkin jos puhutaan mielenterveysongelmista, tietynlaisesta sosiaalisista rajoitteista tai jännittämisestä. Silloin ei riitä, että mainitaan orientaation keskellä, että meillä on tällaisia ja tällaisia palveluita. Silloin jää opiskelijan vastuulle pohdita onko tämä hänelle relevantti palvelu, miten sitä voi hakea ja kehtaako sinne hakea tai onko ongelma liian pieni, uskaltaako vaivata ja niin päin pois. Nämä henkilöt pitäisi ehdottomasti pystyä tunnistamaan mahdollisimman aikaisin, koska he eivät todennäköisimmin ole henkilöitä, jotka sitä apua tulee hakemaan. (H2)

Varhaisesta tunnistamisesta käyty keskustelu nosti esiin tiedon, että useampi opiskelija tiesi henkilön, jonka kokee olevan avun tarpeessa. Asia aiheutti eettistä ristiriitaa ja toiveena oli, että myös opiskelijoilla olisi luotettava kanava ilmoittaa opiskelijakollegasta nousseesta huolesta. Opiskelijat kokivat, että heränneestä huolesta olisi loogisinta keskustella oman tuutoropettajan kanssa. Sitä ei kuitenkaan nähty täydellisenä ratkaisuna pulmaan. Aihealueen herkkäluontoisuus nosti huolta vastanneissa.

Hankala asia, jos tietää jonkun opiskelijan tarvitsevan tukea. On täysin opettajatuutorista kiinni, viitsiikö hänelle vinkata jonkun tarvitsevan apua. Ei tiedä meneekö opettaja möläyttämään, että tuli yhdeltä teidän ryhmäläiseltä viesti, että kaikki ei ole ihan ok. (H4)

Haastattelussa käsitelimme olemassa olevia varhaisen tunnistamisen keinoja ja mietimme, kuinka varhaista tunnistamisen menetelmiä voisi kehittää entisestään. Molempien haastatteluryhmien vastaukset olivat samansuuntaisia. Tärkeimpänä kehitysideana koettiin henkilökohtaiset sähköpostiviestit, joissa opettajatuutori kysyisi lukukauden kuulumisia, opiskelijan vointia ja jaksamista.

Haluan tässä vielä nostaa tämän sähköpostiajatuksen. Opettajatuutori voisi tiedustella aika-ajoin, miten menee. Se ei varmaan vaatisi hirveästi resursseja, mutta tuntuisi hyvältä. Siihen voisi vastata kaiken olevan hyvin, tai sitten voisi vuodattaa enemmän asiaa. (H6)

Vastauksissa opiskelijat huomioivat myös sen, että kaikilla ei välttämättä ole luottamuksellisia välejä oman tuutorin kanssa. Haastateltavat toivat ilmi, että ryhmämuotoinen kuulumisten jakaminen voi jäädä pintapuoliseksi.

Minä pystyn ja uskallan puhua ongelmistani opettajatuutorin kanssa, mutta kaikki eivät siihen kykene tai pysty. Olisi hyvä, että tulisi viesti, jossa kysyttäisiin lukukauden kuulumiset. Me käytiin lukukauden kuulumiset läpi luokan kanssa, mutta ei siellä kukaan lähde avaamaan omia asioitaan syvemmin. (H1)

Henkilökohtainen sähköposti koettiin kaikkien vastanneiden osalta hyvänä varhaisen tunnistamisen keinona, mutta yksi vastaajista ehdotti, että oppilaan vointia selvitettäisiin tarkemmin osana HOPS-keskustelua. Useammassa vastauksessa mainittiin siitä, että edellä mainittujen lisäksi opiskelijoiden terveystarkastuksessa voisi selvittää mahdollista tuen tarvetta.

Minullakin oli mielessä kuulumisten kysyminen, ehkä myös se, että voisiko näitä aiheita käsitellä HOPS-keskusteluissa? Varsinkin, kun ollaan etänä, niin opettajatuutori saisi jonkinlaisen signaalin siitä missä mennään. (H7)

Terveystarkastuskin voisi olla hyvä idea. Voisi sitten tuoda näitä asioita esiin turvallisessa ja luotettavassa ympäristössä. (H1)

Informantit toivoivat, että varhainen tunnistaminen integroitaisiin vahvemmin osaksi opetus-toimintaa. Vastaajat kokivat, että oikein kohdennetuilla oppimistehtävillä pystyttäisiin tarjoamaan opettajille valmiuksia tunnistaa mahdollisia haasteita varhaisessa vaiheessa.

Koen että opintojen alussa olisi hyvä tehdä jonkinlainen kartoitus. Oli se sitten kotona tehtävä yksilötehtävä tai osana jotain laajempaa koulutehtävää, vaikka orientaatiossa tai sen jälkeen. Siinä oppisi tunnistamaan omia ominaisuuksia, vahvuuksia ja heikkouksia. Tämä olisi parempi kuin se, että näistä keskusteltaisiin viisi minuuttia kolmen vieruskaverin kanssa luennolla. Jos tehtävä palautetaan opettajalle, niin opettajat voisi seuloa asioita, mihin voisi olla hyvä puuttua ja mahdollisesti selvittää onko tarvetta lisäävulle. Samalla voisi kerätä millaista apua on tarjolla. (H2)

7.6 Laurean ilmapiiri

Tutkielmaan osallistuneet kuvasivat Laurean kampusten ilmapiirin hyväksi tai erinomaiseksi. Henkilökunnasta tuutoropettajat, kirjaston ja opintotoimiston työntekijät, kouluisännät ja turvallisuuspalvelut saivat kiitosta hyvän ja turvallisen ilmapiirin luomisesta.

Otaniemessä on tällä hetkellä hyvin lähestyttävät kouluisännät. Tiedän, että saat varman vastauksen, jos laitan viestiä Laurean turvallisuuspalveluihin, oli kyseessä sitten isompi tai pienempi turvallisuusjuttu. (H4)

Kirjastosta, opintotoimistosta ja Laureamkosta on hyvät kokemukset. Olen saanut apua ja hyvää läsnäoloa. (H6)

Vastauksissa nousi esiin ryhmäytymisen merkitys myönteisen ilmapiirin luomisessa. Ryhmäytymisen kannalta keskeisiksi nähtiin yhteiset hetket opiskeluryhmän ja opettajien kanssa. Muutamissa vastauksissa mainittiin Laureamkon tekemän hyvää työtä ryhmäytymisen eteen.

Meidän opintomme alkoivat sillä, että opiskelijat ja tuutoropettajat menttiin piknikille. Tämä toistui seuraavana syksynä. Ryhmäytymisen ja hyvä fiilis, se oli todella tärkeää. Opettajista ja ryhmästä tulee läheisempi. Meillä on hyvä ryhmä, mutta tätä kannattaa jatkaa. (H6)

7.7 Opiskelijan vaikuttamismahdollisuudet opiskeluhyvinvointiin

Kaikki vastanneista kokivat, että he voivat vaikuttaa omaan opiskeluhyvinvointiinsa jossain määrin. Vastauksista ilmeni, että osa koki vaikutusmahdollisuuksiensa rajoittuvan omaan ja opiskeluystävien hyvinvointiin.

Kun katsoo tätä himmeliä tässä, niin minun vaikuttamismahdollisuuteni tuntuu aika kaukaisilta, olen pieni murunen Laurean rattaissa. Pystyn pitämään huolta ystäväistäni, mutta en ehkä pysty järjestelmään vaikuttamaan. (H6)

Kun on perusterve ihminen henkisellä ja psyykkisellä tasolla, niin koen että on hyvät vaikuttamismahdollisuudet omaan hyvinvointiin. Kaikki lähtee itsestä. (H5)

Aktiivisesti opiskelijatoiminnassa olleet kokivat vaikuttamismahdollisuutensa parempina. Tuloksissa ilmeni, että yksi haastatelluista oli osallistunut hyvinvointikyselyn kehittämistyöhön. Hänen kokemuksensa mukaan opiskelijoilla on konkreettisia mahdollisuuksia vaikuttaa Laurean toimintaan.

Rakenteelliset muutoksiin vaikuttaminen koettiin haastavampana. Tuloksista ilmeni, ettei opiskelijoilla ole selkeää käsitystä siitä, kuinka esimerkiksi opintojaksoista annettu palaute vaikuttaa opetustoimintaan. Tutkielmaan osallistuneet kuvasivat, että tietää keneen ottaa yhteyttä, jos kokee haluavansa antaa kehitysehdotuksia tai palautetta Laurean toiminnasta. Informantit kokivat palautteenannon ja kehittämistyön tärkeänä, vaikka muutoksien toteutamisessa voi mennä pitkäkin aika.

Isommat rakennemuutokset vaatii useamman vuoden työn ja jos olen ollut itse vaikuttamassa, niin tulokset näkyvät kahden kolmen vuoden päästä, kun on jo valmistunut itse. Ei iso järjestelmä muutu nopeasti, on vaikea sanoa, olenko pystynyt vaikuttamaan ennen kuin on työelämässä ja Laurea on jo jäänyt kauas taakse. (H7)

7.8 Laurean palvelulupaus

Laurean uusi palvelulupaus ”Me olemme Laureassa Sinua varten” herätti yllättävän vilkasta keskustelua molemmissa haastattelutilanteissa. Suurin osa tutkielmaan osallistuneista kuvasi palvelulupauksen onnistuneen osittain. Palveluiden saatavuuteen liittyvät haasteet vaikuttivat haastateltavien antamiin arvioihin. Henkilökuntaan ja Laurean ohjaus- ja tukipalveluiden toimintaan oltiin verrattain tyytyväisiä.

Minun mielestäni meidät kohdataan yksilöinä. Meillä on ammattikorkeakoulussa hyvin eri-ikäisiä eri elämäntilanteissa. Jotkut on töissä, jokainen tekee opinnot omalla tavallaan. Joustetaan hyvin. (H6)

Palvelulupaus toteutuu opintoihin liittyen hyvin, esimerkiksi Otaniemen kampuksen isännät ovat auttavaisia. Toki henkilökunnassa on yksittäistapauksia, jotka ei noudata lupausta. Kun menee syvemmälle, vaikka koulupsykologin saatavuuteen, niin eihän se vastaa ollenkaan palvelulupausta. (H3)

Tutkielmaan osallistuneet opiskelijat toivat julki, että palvelulupauksen toteutumiseen vaikuttaa opettajatuutorin ja opiskelijan välinen suhde.

Vähän naureskelin itsekseeni tässä, että meidän slogan voisi olla Me olemme Laureassa Sinua varten, ja sitten sulkuihin lisäyksenä jos sinulla on hyvä tuutoripettaja. (H1)

8 Johtopäätökset

Tutkielmalla halusin antaa vastauksia siihen, kuinka Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat kehittäisivät apua tarvitsevien korkeakouluopiskelijoiden varhaisen tunnistamisen menetelmiä. Opiskelijat kokivat varhaista tunnistamista koskevat palvelut lähtökohtaisesti hyviksi, mutta aineistosta nousi useampi kehitysehdotus Laurean ohjaus- ja tukipalveluita järjestäville tahoille.

Keskeisimmäksi kehitysehdotukseksi opiskelijat nimesivät lukukausittain lähetettävän henkilökohtaisen sähköpostiviestin, jossa tiedusteltaisiin opiskelijan opintoihin, jaksamiseen ja hyvinvointiin liittyvää tilaa. Toiveena oli, että sähköpostissa kerrottaisiin mahdollisuudesta varata henkilökohtainen keskustelu-aika opettajatuutorin kanssa, jos sille kokee tarvetta. Kaikki tutkielmaan osallistuneet kannattavat henkilökohtaista yhteydenottoa varhaisen tunnistamisen välineenä.

Vastauksista ilmeni opiskelijoiden toivovan varhaisen tunnistamisen olevan vahvemmin liitoksissa opetustoimintaan. Opiskelijat ehdottivat, että opintojen ensimmäisellä lukukaudella kartoitettaisiin opiskelijoiden opiskelutaitoja, ominaisuuksia, vahvuuksia ja heikkouksia. Kartointus voisi opiskelijoiden näkemyksen mukaan olla yksilötehtävä tai sisällytettynä laajempaan koulutehtävään. Palautettava tehtävä antaisi tuutorpettajalle paremman käsityksen siitä, millä osa-alueilla opiskelija voi mahdollisesti tarvita tukea. Osana opintokokonaisuutta olisi hyvä kerrata Laurea tarjoamat ohjaus- ja tukipalvelut.

Opiskelijat välittivät tietoa siitä, että usea tiesi apua tarvitsevan opiskelijakollegan. Asiasta kertominen herätti haastatteluihin osallistuneissa eettisiä ristiriitoja ja toiveena olisi, että Laurea loisi luotettavan kanavan, jonka kautta pystyisi ilmaisemaan heränneen huolensa.

Tuloksissa ehdotettiin terveystarkastusta yhdeksi varhaisen tunnistamisen välineeksi. Terveystarkastajan antamat palvelut koettiin luottamuksellisiksi ja helposti lähestyttäviksi.

Tutkielmaan osallistuneet opiskelijat antoivat oman näkemyksensä siitä, miten Laurea-ammattikorkeakoulun apua tarvitsevat opiskelijat saataisiin tunnistettua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kaikki haastatteluun osallistuneista koki opettajatuutorien olevan keskeisimpiä toimijoita varhaisessa tunnistamisessa. Opiskelijat perustelivat näkemystään muun muassa sillä, että tuutoropettajalla on kokonaisvaltaisin kuva opiskelijan tilanteesta. Tuutorit seuraavat aktiivisesti opintojen edistymistä ja voivat tarvittaessa ottaa yhteyttä opiskelijaan selvittääkseen onko opiskelijalla ilmennyt tarve avulle. Opiskelijat kokivat, että opintojen hidastuminen tai heikot arvosanat voivat indikoida avun tarvetta.

Haastateltavat olivat tyytyväisiä omien tuutoropettajiensa toimintaan ja heitä kuvattiin kannustaviksi, empaattisiksi ja joustaviksi. Tulosten mukaan hyvä vuorovaikutussuhde tuutoropettajan kanssa madaltaa kynnystä kertoa omatoimisesti eteen tulevista haasteista. Opiskelijat suosittelivat Laurea panostamaan opiskelijoiden ryhmäyttämiseen, niin tuutoropettajien kuin opiskelijatuutoreiden kanssa. Tiiviin yhteisön eduksi koettiin opiskeluhuvinvoinnin parantuminen ja mahdollisuus tunnistaa joukosta etäännyvät opiskelijat. Ryhmähengen hyväksi koivat tiesivät muita vastaajia useammin opiskelijakollegan, jonka uskoi olevan avun tarpeessa.

Turvallisuuspalvelut koettiin luotettavina ja helposti lähestyttävänä. Opiskelijoilla oli tieto, kuinka toimia, jos he huomaavat turvallisuuspoikkeaman tai kiusaamista. Vastanneilla oli kokemus siitä, että Laureassa tartutaan nousseisiin huoliin täydellä varmuudella.

Osana tutkielmaa pyysin opiskelijoita kertomaan näkemyksiään siitä, miten Laurea-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja tukipalveluiden nähdään vastaavan apua tarvitsevien korkeakouluopiskelijoiden varhaisen tunnistamisen tarpeisiin. Opiskelijat kokivat, että Laurea-ammatti-

korkeakoululla on kattava ja laadukas palveluverkosto. Ohjaus- ja tukipalveluiden nähtiin vastaavan hyvin opiskelijoiden varhaisen tunnistamisen tarpeisiin. Tuloksista ilmeni, että kehitystyötä on syytä edelleen jatkaa, jotta entistä useampi opiskelija pääsisi olemassa olevan avun piiriin.

Palveluita hyödyntäneet opiskelijat olivat tyytyväisiä saamaansa apuun ja he kokivat avun vastanneen heidän tarpeitaan. Kiitosta saivat erityisesti opettajatuutorit, terveydenhoitajat, oppilaitospastorit sekä opintopsykologit. Suurimmaksi haasteeksi nähtiin psykologipalveluiden saatavuus ja heiltä saatavan avun oikea-aikaisuus. Tuloksia luettaessa on hyvä tiedostaa, että palveluita käyttäneet kokivat avun saatavuuden hyvänä. Laurea-ammattikorkeakoulu sai kiitosta opintopsykologiresurssien lisäämisestä.

Palveluita koskeva viestintä koettiin pirstalaisena ja siihen toivottiin muutosta Laurean toimesta. Muutama opiskelija koki puutteellisen viestinnän korottavan avun piirin hakeutumisen kynnystä.

Laurean vuoden 2019 hyvinvointikyselyn tuloksissa kerrottiin suurimman osan (85,8 %) opiskelijoista tienneen kuinka tulee toimia, jos kokee tai havaitsee kiusaamista, häirintää tai syrjintää opintojensa aikana. Opinnäytetyön tuloksissa opiskelijat kuvasivat, että heillä on tietoa, kuinka toimia, jos he huomaavat turvallisuuspoikkeaman tai kiusaamista. Tutkielmaani vastanneilla oli kokemus, että Laureassa tartutaan nousseisiin huoliin varmuudella.

Hyvinvointikyselyyn osallistuneista 75,99 % koki hyvinvointiin liittyvien palveluiden olevan saatavilla. Tutkielmassani vastaajat kokivat palveluiden olevan hyvin saatavilla. Ainoana poikkeuksena mainittiin opintopsykologien palvelut, joiden osa koki olevan hyvin ruuhkautuneita.

Vuoden 2019 hyvinvointikyselyn tuloksista ilmeni, että oppilaitoksen oppimisympäristö koettiin oppimista ja opintoja edistävänä. (73, 66 %) Opinnäytetyöhön osallistuneet opiskelijat kuvasivat kampusten ilmapiiriä hyväksi tai erinomaiseksi. Oppimisympäristön viihtyvyyteen vaikutti muun muassa tuutoropettajat, kirjaston ja opintotoimiston työntekijät, kouluisännät ja turvallisuuspalvelut. Tuloksissa kuvattiin, että turvallinen ympäristö tukee opintojen etenemisessä.

Hyvinvointikyselyyn osallistuneista 66,67 % koki oppilaitoksen mahdollistavan opintojen suorittamisen opiskelijalle sopivalla tavalla. Haastattelemani opiskelijat kuvasivat opetustoimintaa suurimmalta osin positiiviseksi ja hyvinvointia tukevaksi. Tuloksista ilmeni, että usea opiskelija koki opettajien kohtaavan opiskelijat yksilöllisesti.

Toteemi-hankkeen osallistuneista opiskelijoista yli puolet koki yhteisöllisyyden kokemuksen merkityksellisenä. Opinnäytetyön tuloksista selvisi, että ryhmäytymisen kokemuksen nähdään

tärkeänä. Yhteisöllisyyttä oli tuettu muun muassa opiskelijatuutoreiden ja opettajatuutoreiden toimesta.

Eurostudent-tutkimuksesta selviää, että tuutorointia, akateemista kirjoittamista, valmentavia opintoja sekä mentorointia koskeva tuki koettiin hyväksi (40 %) tukipalveluita käyttäneiden osalta. Kyseinen ryhmä oli muita tyytyväisempi korkeakoulun oppimisympäristöön. Tutkielmassani ei käsitelty akateemista kirjoittamista tai valmentavia opintoja, mutta tuloksista ilmenee opiskelijoiden olevan erittäin tyytyväisiä tuutoropettajilta saamaansa ohjaukseen ja tukeen. Eurostudent-tutkimusta mukailleen ammattikorkeakoulun oppilaat kuvasivat olevansa tyytyväisiä korkeakoulun oppimisympäristöön.

Opiskelijabarometriin osallistuneet kokivat opetusjärjestelyt joustaviksi ja tarkoituksenmukaisiksi (ka. 4,4). Tässä yhteydessä opetusjärjestelyitä arvioitiin asteikolla 1-7, yhden tarkoittaen vastaajan olevan eri mieltä ja seitsemän vastaajan olevan täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Opinnäytetyön vastauksista on selkeästi havaittavissa oppilaiden olleen erittäin tyytyväisiä opetusjärjestelyihin ja niitä koskevaan joustoon. Haastatteluaineiston perusteella kuvattiin, että Laureassa opiskelijat kohdataan yksilöinä, vaikka korkeakoulun opiskelijat ovat hyvin heterogeeninen joukko.

Opiskelijabarometri tutki opiskelijoiden tyytyväisyyttä omalta oppilaitokselta saatuun opetukseen ja tukeen asteikolla 1-10. Tuloksista ilmeni opiskelijoiden kokevan saamansa opetuksen ja tuen hyväksi (ka. 8,6.). Opinnäytetyön tuloksissa opiskelijat kuvaa opetusjärjestelyiden huomioivan opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet ja mahdollisen lisätuen tarpeen. Opiskelijat toivat useasti ilmi, että opintojen aikataulutukseen on mahdollista saada joustoa tarvittaessa.

Myös opiskelijabarometrissä käsiteltiin opiskelijoiden turvallisuuden tunnetta. Tässä yhteydessä asteikolla 1-7, yhden tarkoittaen vastaajan olevan eri mieltä ja 7 vastaajan olevan täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Suuri osa opiskelijoista (ka. 5,7) koki olonsa turvalliseksi oppilaitoksessaan. Haastatteluaineiston perusteella turvallisuuspalvelut koettiin luotettavina ja helposti lähestyttävänä. Opinnäytetyön tuloksista ei ilmennyt, että kukaan opiskelijoista olisi kokenut oloansa turvattomaksi Laureassa.

Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (KOTT) tuloksista selvisi korkeasteen opiskelijoiden olleen yleisesti tyytyväisiä opiskeluterveydenhuollon vastaanottokäyntien sisältöön. Opinnäytetyöni tulokset olivat hyvin saman suuntaisia. Palveluita käyttäneet opiskelijat kertoivat olleensa tyytyväisiä vastaanottokäyntien sisältöön. Tutkimustuloksissa opiskelijoita huoletti opintopsykologipalveluiden saatavuus, mutta sisällöllisiä haasteita ei tuloksista ilmennyt.

KOTT-tutkimuksen tuloksissa opiskelijat kuvaavat omia toiveitaan avusta erilaisiin elämän ongelmakohtiin. Vastauksissa korostui opiskelun- ja henkisen hyvinvoinnin asiat, stressin- ja ajanhallinta, tuen tarve opiskeluongelmiin ja -taitoihin, ihmissuhde- ja itsetunto-ongelmat sekä jännittäminen. Tutkielmassani opiskelijat toivat ilmi, että opintojen alussa olisi hyvä kartoittaa opiskelijoiden opiskelutaitoja, ominaisuuksia, vahvuuksia ja heikkouksia. Opiskelijat kokivat, että kartoituksen jälkeen olisi tärkeää jakaa tietoa olemassa olevista ohjaus- ja tukipalveluista. Tuloksista ei ilmennyt, että kyseisiin teemoihin liittyvissä palveluista olisi puutetta.

Aiempiä tutkimuksista poiketen opinnäytetyön tuloksissa ei tuotu esille stressin, masentuneisuuden ja uupumukseen liittyviä teemoja, kuten Toteemi-hankkeessa, Laurean opiskeluhuvinvointitutkimuksessa ja KOTT-tutkimuksessa. Opinnäytetyön tuloksissa sosionomiopiskelijat kuvasivat voivansa vaikuttaa omaan ja opiskeluystävien hyvinvointiin.

9 Pohdinta ja jatkotutkimusehdotukset

Koen opinnäytetyön toteutukseen osallistuneiden tuoneen tuoreen opiskelijälähtöisen näkökulman olemassa olevien ohjaus- ja tukipalveluiden tilasta, niiden vahvuuksista ja kehityskohdeista. Opinnäytetyö tarjoaa Laurean ohjaus- ja tukipalveluita tuottaville henkilöille konkreettisia ja toteutuskelpoisia kehitysehdotuksia varhaisen tunnistamisen kehittämistyöhön. Uskon sosionomiopiskelijoiden luoman tiedon olevan siirrettävissä ja sovellettavissa laajemmin Laureassa, mahdollisesti myös ammattikorkeakoulukentällä. Opiskelijoiden hyvinvointityötä on tutkittu ja kehitetty Laureassa muun muassa Toteemi- ja Retu-hankkeissa. Uskon opinnäytetyön tulosten lisäävän jo ennalta kerättyä tietoa opiskelijälähtöisen kehittämistyön näkökulmasta.

Tätä raporttia luettaessa on hyvä tiedostaa, että kyseessä on opiskelijan ensimmäisen laadullinen tutkielma. Tämä vaikuttaa osaltaan opinnäytetyön validiuteen. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata tutkittavaa ilmiötä tai asiaa (Hirsjärvi ym. 2010, 231). Opinnäytetyön ohjaaja toimi hyvänä reflektiotukena tutkimusmenetelmää ja aineiston analyysitapaa valittaessa, mutta lopulliset päätökset tein itsenäisesti. Tutkimusmenetelmän valinnassa vaikutti osaltaan myös vallinnut koronatilanne. Haastatteluissa oli huomioitava opiskelijoiden turvallisuus ja terveys. Koen valittujen menetelmien antaneen tuloksia tutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiini. Ryhmähaastatteluihin osallistui suunnitelmista poiketen seitsemän informanttia yhdeksän sijasta. Haastateltavien vähentyminen lisäsi tarvetta punnita aineiston saturaatiota ja mahdollista lisähaastattelutarvetta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 99). Haastateltavien määrän väheneminen ei vaikuttanut aineiston saturaatioon, vaan molemmat haastattelu-ryhmät loivat tietoa, joka toisti itseään.

Reliaabeliuden arvioiminen on laadullisessa tutkimuksessa haasteellista. Reliaabeliudella tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta (Hirsjärvi ym. 2010, 231). Tutkielmasta saatuja tuloksia peilattaessa molemmat haastatteluryhmät päätyivät hyvin samankaltaisiin lopputuloksiin, vaikka haastatteluni koostui teemoista ja avoimista kysymyksistä. Tutkimuksen vahvistettavuus on asia, jonka arvioinnin koen haastavaksi. Aiempiin tutkimuksiin peilattaessa tutkielmani tulokset saivat tukea aiemmista tutkimustuloksista, joka osaltaan viittaisi työn vahvistettavuuteen. Toistettavuutta pohdittaessa voin olettaa, että samoja tutkimateriaaleja ja teemoja käyttäen tutkielmaa tekevän pääsevän samankaltaisiin tuloksiin. Uskon haastateltavien omakohtaisten kokemusten ja kehittämistyötä koskevan innostuksen edesauttavat samansuuntaisiin tuloksiin pääsemisessä.

Tutkielman luotettavuutta voi lähestyä myös raportoinnin kautta. Hirsjärvi, Remes ja Sajaavaara (2010, 232) kertovat, että laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tämän tarkkuuden tulisi koskea tutkimuksen kaikkia vaiheita. Hirsjärven ym. (2010, 232) ohjeita noudattaen olen pyrkinyt mahdollisimman tarkkaan ja totuudenmukaiseen raportointiin. Tutkielman tuloksissa täydensin tekemiäni tulintoja suorilla haastatteluotteilla, jotta lukijan on helpompi seurata mihin tietoon tulokset perustuvat (Hirsjärvi ym. 2010, 233).

Haastatteluissa oli luottamuksellinen tunnelma, joka johti avoimeen tiedonjakoon. Useampi opiskelija jakoi omasta aloitteestaan kokemuksia, jotka itse määrittelin hyvin henkilökohtaisiksi. Uskon tunnelmaan vaikuttaneen myös sen, että tutkielmaa toteuttavana henkilönä toimi vertainen opiskelijakollega. Koen onnistuneeni aloittelevana tutkijana luottamuksellisen ilmapiiiriin luomisessa ja opiskelijoiden kohtaamisessa. Tästä sain myös suoraa palautetta haastattelutilanteen päätyttyä, joten päätelmä ei perustu ainoastaan omaan kokemukseen.

Opinnäytetyössä käytetyllä teemahaastattelulla ja aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä saatiin tuotettua uutta tietoa opiskelijoiden kokemuksista opiskeluhuvinvointia koskevien palveluiden sopivuudesta, laadusta ja kehitysehdotuksista. Opiskelijalähtöinen tutkimus osaltaan laajentaa olemassa olevaa tietoa ja antaa työtä kehittäville ja toteuttaville uusia näkökulmia, joita voidaan hyödyntää palveluiden kehittämisessä.

Kasurinen (2019, 47) kertoi Opiskelijoiden hyvinvointi ja tulevaisuus usko ammattikorkeakoulussa -julkaisussa tarpeesta kehittää menetelmiä korkea-asteen opiskelijoille, joiden avulla apua tarvitsevat tunnistettaisiin ja joka mahdollistaisi varhaisen tunnistamisen. Laurea-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat kehittäisivät varhaisen tunnistamisen menetelmiä lisäämällä työkalupakkiin opettajatuutorin lukukausittain lähettämän henkilökohtaisen sähköpostin, jossa tiedusteltaisiin opintojen edistymistä, jaksamista ja mahdollista lisätuen tarvetta. Tutkielman tulosten perusteella hyväksi vaihtoehdoksi nähtiin varhaisen tunnistamisen yhdistäminen aiempaa vahvemmin osaksi opetustoimintaa.

Tutkielmani pystyy tarjoamaan tietoa Laurean ohjaus ja tukipalveluiden lisäksi meneillään oleviin Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamiin OMA OTE- ja HALI-hankkeisiin. OMA OTE -hanke käsittelee opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opintojen tukemista koronapandemian aikana Laureassa. (Laurea 2021) HALI - korkeakoulujen ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin tuen vahvistaminen palvelumuotoilun keinoin -hankkeen päätavoitteena on opiskelijahyvinvoinnin lisääminen ja ohjauksen vahvistaminen ja se kohdistuu pääkaupunkiseudun mara-alan opiskelijoihin. (Haaga-Helia 2021) Olemme sopineet haastattelun hankkeiden avainhenkilöiden ja Laurean opiskeluhuvinvointiryhmän jäsenen kanssa. Kesäkuussa pidettävässä haastattelutilanteessa jaan kuudelle osallistujalle opinnäytetyön keskeiset tulokset.

Laurean sosionomiopiskelijoilla on paljon näkemyksiä siitä, kuinka heidän opiskeluhuvinvointiansa voisi kehittää. Olisi mielenkiintoista selvittää, kuinka Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijat ratkaisisivat aiempien tutkimusten tuloksissa ilmenneitä opiskeluhuvinvointiin liittyviä haasteita.

Opinnäytetyön tutkimustuloksista löytyi kehityskohteita, joihin ei tarjottu kattavia kehitysehdotuksia. Tulevaisuudessa olisi hyvä selvittää, miten ohjaus- ja tukipalveluita koskeva viestintä tavoittaisi aiempaa laajemman yleisön ja minne tieto kannattaisi sijoittaa.

Varhaisen tunnistamisen kehittämistä ajateltaessa olisi tärkeää kuulla laajemman opiskelijajoukon näkemyksiä ehdotettujen menetelmien sopivuudesta. Asiaa voisi tutkia ratkaisukeskeisesti työpajatyyliässä työskentelyssä tai case-pohjaisesti.

Henkilökunnan toteuttamien kehittämishankkeiden rinnalla on hyvä tutkia opiskelijoiden näkemyksiä samasta aihepiiristä mahdollisimman kattavan kokonaiskuvan saavuttamiseksi. Toivon opiskelijoiden äänen kuuluvan kehitystyössä, joka koskettaa suorasti heille kohdennettuja palveluita. Opiskelija-aktiivina tiedän, että useissa tapauksissa tämä toteutuu Laurea-ammattikorkeakoulussa hyvin.

Lähteet

Painetut

Allardt, Erik. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Juva: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15-16. painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Huhtanen, K. 2000. Kun huoli herää, varhainen puuttuminen koulussa. Juva: Bookwell Oy.

Hyvärinen, M., Ruusuvoori, J. & Nikander, P. 2014. Haastattelun analyysi. Vantaa: Hansaprint Oy.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Tampere: Juvenes Print.

Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Bookwell Oy.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Lätti, M. & Putkuri, P. 2008. Ohjaus on kuin tekisi palapeliä. Näkökulmia aikuisopiskelijan ohjaukseen ammattikorkeakoulussa. Tampere: Juvenes Print.

Penttinen, L., Skaniakos, T., Ansela, M. & Plihtari, E. 2011. HOPS-OHJAUS, osaamista, yhteistyötä ja hyvinvointia. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

Puukari, S., Lappalainen, K. & Kuorelahti, M. 2017. Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena. Juva: Bookwell Oy.

Suontausta, H. & Tyni, M. 2005. Wellness-matkailu- hyvinvointi matkailun tuotekehityksessä. Helsinki: Edita Prima Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Sähköiset

Arene ry. 2018. Opinnäytetyön eettiset ohjeet. Viitattu 14.12.2019. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Opinnäytetyöprosessin%20eettiset%20suositukset%20muistilistat%20opiskelijalle%20ja%20ohjaajalle.pdf>

Haaga-Helia. 2021. HALI -korkeakoulujen ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin tuen vahvistaminen palvelumuotoilun keinoin. Viitattu 20.5.2021. <https://www.haaga-helia.fi/fi/ajankoh-taista/hankkeet/hali-korkeakoulujen-ohjauksen-ja-opiskelijahyvinvoinnin-tuen-vahvistaminen>

Helminen, J. 2017. Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Gaudeamus.

Kasurinen, H. (2019) Opiskelijoiden hyvinvointi ja tulevaisuusko amo ammattikorkeakoulussa. Ajankohtaista elinikäisestä ohjauksesta, nro. 13. ELO-ryhmä; Työ- ja elinkeinoministeriö; Opetus- ja kulttuuriministeriö, 13. Viitattu 14.12.2019.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/266040/Kasurinen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kasurinen, H., Saloranta, A. & Gröhn, S. 2019. Opiskelijoiden hyvinvointi ja tulevaisuusosko ammattikorkeakoulussa. Laurea-ammattikorkeakoulu. Laurea-julkaisut 124/2019. Viitattu 15.12.2019. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/262898/Laurea%20Julkaisut%20124.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Kunttu, K., Pesonen, T. & Saari, J. 2017. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016. Helsinki: Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48. Viitattu 15.12.2019. https://www.yths.fi/filebank/4237-KOTT_2016_korjattu_final_0217.pdf

Laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta. 695/2019. Viitattu 21.4.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190695>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2021. Alkuvaiheen palautekyselyn ja hyvinvointikyselyn tuloksia syksyiltä 2020. Viitattu 5.5.2020. https://laureauas.sharepoint.com/sites/studentFin_Ajankohtaista/SitePages/Alkuvaiheen-palautekyselyn-ja-hyvinvointikyselyn-tuloksia-syksyiltä-2020.aspx

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Erityisopettaja. Viitattu 6.11.2020. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskeluntueksi/hyvinvointi/erityisopettaja/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Hyvinvointi. Viitattu 16.12.2019. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskeluntueksi/hyvinvointi/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2018. Hyvinvointiohjelma. Viitattu 16.12.2019. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskeluntueksi/hyvinvointi/hyvinvointiohjelma/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Ohjaus. Viitattu 11.11.2020. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opintojenkulku/opintojensuunnittelu/ohjaus/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2021. OMA OTE - opiskelijoiden hyvinvointitoimijuuden ja opintojen edistymisen tukeminen koronatilanteessa Laureassa. Viitattu 13.5.2021. <https://www.laurea.fi/hankkeet/o/oma-ote---opiskelijoiden-hyvinvointitoimijuuden-ja-opintojen-edistymisen-tukeminen-koronatilanteessa-laureassa2/>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Opintojen suunnittelu. Viitattu 4.11.2020. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opintojenkulku/opintojensuunnittelu/ohjaus>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Opintopsykologi. Viitattu 6.11.2020. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskeluntueksi/hyvinvointi/opintopsykologi/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Opintotoimistot. Viitattu 7.11.2020. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskeluntueksi/opintotoimistot/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Opiskeluterveydenhuolto. Viitattu 16.12.2019. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskeluntueksi/hyvinvointi/opiskeluterveydenhuolto/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Opiskeluterveydenhuolto. Viitattu 4.11.2020. <https://laureauas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskeluntueksi/hyvinvointi/opiskeluterveydenhuolto/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Oppilaitospastori. Viitattu 6.11.2020. <https://laurea-uas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskeluntueksi/hyvinvointi/oppilaitospastori/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Työllistyminen. Viitattu 6.11.2020. <https://laurea-uas.sharepoint.com/sites/linkfi/opintojenkulku/valmistuminen/tyollistyminen/Sivut/default.aspx>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2019. Turvallisuus. Viitattu 7.11.2020. <https://laurea-uas.sharepoint.com/sites/linkfi/opiskelijanalaureassa/turvallisuus/Sivut/default.aspx>

Laureamko. 2020. Viitattu 6.11.2020. <https://laureamko.fi/opiskelijan-tueksi/>

Lauronen, T. 2020. Korkeakouluopiskelijoiden mielen hyvinvointi. Opiskelijabarometri. Viitattu 2.5.2021. <https://www.otus.fi/wp/wp-content/uploads/2020/05/Korkeakouluopiskelijoiden-mielen-hyvinvointi1.pdf>

Näkki, P. & Sayed, T. 2015. Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Opetuksen ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus sr. Hanke: Opiskelijabarometri. Viitattu 2.5.2020. <https://www.otus.fi/hanke/opiskelijabarometri/>

Oppimisvaikeus. Mitä opiskelukyky on? Viitattu 2.11.2020. <https://oppimisvaikeus.fi/tietoa/teemat/tietoa-oppimisvaikeuksista/artikkeli-mita-opiskelukyky/>

Raatikainen, E., Rahikka, A., Saarnio, T. & Vepsä, P. 2020. Ammattina sosionomi. Helsinki: Sanoma Pro.

Resilienssi ja tulevaisuusosko RETU-hanke. 2021. Viitattu 11.11.2020. <https://retu.fi/hanke/>

Retumittari. 2020. Viitattu 11.11.2020. <https://retumittari.fi/>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 21.5.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>

Saari, J., Koskinen, H., Attila, H. & Sären, N. 2020. Eurostudent VII - Opiskelijatutkimus 2019. Viitattu 4.5.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162449/OKM_2020_25.pdf

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Opiskeluterveydenhuolto. Viitattu 21.4.2021. <https://stm.fi/opiskeluterveydenhuolto>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Hyvinvointi. Viitattu 20.12.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys/eri-arvoitus/hyvinvointi>

Terveydenhuoltolaki 1326/2010. Viitattu 21.4.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=terveydenhuoltolaki>

Tuonila, T., Seilo, S. & Kunttu, K. 2020. Opiskeluterveydenhuollon opas 2020. Viitattu 15.3.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162195/STM_2020_14_J.pdf?sequence=4&isAllowed=

Tutkimuseettinen neuvottelukunta, TENK. 2020. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 19.5.2021. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta, TENK. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa. Viitattu 19.5.2021.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 338/2011. Viitattu 21.4.2021.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110338>

Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2014. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. Yhteenveto. Viitattu 3.5.2020.

https://1285112865.rsc.cdn77.org/app/uploads/2020/01/4189-Yhteenveto_KOTT2016.pdf

Zone ammattikorkeakoulujen liikuntapalvelut. Viitattu 11.11.2020. <https://zones-ports.fi/info/>

Julkaisemattomat

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2020. Hyvinvointikysely Laurean 2. vuoden opiskelijoille 2019. 1.perusraportti teemoittain.

Kuvat

Kuva 1: Excel sisällönanalysissä	33
--	----

Kuviot

Kuvio 1: Dynaaminen opiskelukykymalli (Kunttu 2006)	11
Kuvio 2: Laurea-ammattikorkeakoulun opiskeluhuvinvointimalli (2018)	14
Kuvio 3: Laurean opiskelijapalvelut (2020)	16
Kuvio 4: Holistinen opiskelijälähtöinen ohjausmalli.....	21
Kuvio 6: Rakennepuu	33

Liitteet

Liite 1: Saatekirje	55
Liite 2: Suostumuslomake	56

Liite 1: Saatekirje

Arvoisa opiskelijakollega,

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää, miten sosionomiopiskelijat kehittäisivät Laurea-ammattikorkeakoulun apua tarvitsevien opiskelijoiden varhaista tunnistamista. Opinnäytetyössä käsitellään olemassa olevia ohjaus- ja tukipalveluita, opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä varhaista tunnistamista. Opinnäytetyön tuloksia on mahdollista hyödyntää Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijapalveluiden kehittämistyössä.

Näkemyksesi opiskelijoiden varhaisen tunnistamisen kehittämisestä on merkityksellinen, jonka vuoksi toivon, että osallistuisit virtuaalisesti toteutettavaan ryhmähaastatteluun. Haastattelun arvioitu kesto on 1-1,5 tuntia. Zoomissa toteutettava haastattelu nauhoitetaan ja videoidaan sisällön analysoinnin helpottamiseksi. Saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja niitä hyödynnetään ainoastaan opinnäytetyön tekemiseen. Tutkimusaineisto tullaan hävittämään tietosuojalain mukaisesti opinnäytetyön valmistuttua.

Tutkielmaan osallistuminen on vapaaehtoista, eikä henkilöllisyyttäsi voi tunnistaa aineistosta. Opinnäytetyö on luettavissa Theseus-tietokannasta (www.theseus.fi) työn valmistuttua.

Tämä on Anne Arvelinin Laurea-ammattikorkeakoulun AMK opinnäytetyö. Opinnäytetyötä ohjaa lehtori Pauliina Partanen.

Vastaan mielelläni opinnäytetyötäni koskeviin kysymyksiin.

Lämmin kiitos avustasi!

Yhteistyöterveisin,

Anne Arvelin, sosionomiopiskelija
p. 040 123 4567
esimerkki@sähköposti.fi

Pauliina Partanen, lehtori
p. 050 987 6543
sähköposti@esimerkki.fi

Liite 2: Suostumuslomake

SUOSTUMUS TUTKIELMAAN OSALLISTUMISESTA

Opinnäytetyön työnimi: Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat varhaisen tunnistamisen menetelmiä kehittämässä.

Paikka ja toteuttaja: Virtuaalisesti toteutettava Zoom-haastattelu *pp.kk.vvvv klo tt.min*, sosionomiopiskelija Anne Arvelin

Minua *Etunimi Sukunimi* on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tutkielmaan, jonka tarkoituksena on tarjota Laurea-ammattikorkeakoululle tietoa siitä, kuinka sosiaalialan opiskelijat kehittäisivät apua tarvitsevien opiskelijoiden varhaisen tunnistamisen menetelmiä.

Olen lukenut saamani kirjallisen saatekirjeen. Saatekirjeestä olen saanut riittävän selvityksen tutkielmasta ja sen yhteydessä suoritettavasta henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkielman tekijälle ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen. Ymmärrän, että antamani tietoja käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta sivullisille.

Ymmärrän, että osallistumiseni pohjautuu vapaaehtoisuuteen. Voin peruuttaa suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta.

Poikkeusolot huomioiden allekirjoituksia ei kerätä, vaan halukkuus osallistumiseen osoitetaan valintaruutua hyödyntäen.

Merkkaamalla valintaruudun vahvistan osallistumiseni tähän tutkielmaan ja suostun vapaaehtoisesti tutkimushenkilöksi.

Paikka ja aika: _____

Tulostettu suostumuslomake säilytetään toteuttajan lukitussa arkistossa opinnäytetyöprosessin ajan. Opinnäytetyön valmistuttua suostumuslomake hävitetään osallistujien tietoturva huomioiden.

